

INSIDE CHINA

MARZEC 2019

波中法律经济研究中心
Polish Research
Centre for Law and
Economy of China

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

DIALOG

POLSKIE CENTRUM STUDIÓW NAD PRAWEM I GOSPODARKĄ CHIN

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin (中国法律与经济波兰研究中心) zostało założone w 2016 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Centrum jest instytucją badawczą, której jednym z podstawowych celów jest prowadzenie badań naukowych w dziedzinie prawa i gospodarki współczesnych Chin oraz publikacja ich wyników.

Naszą jednostkę tworzy interdyscyplinarny zespół składający się z prawników, ekonomistów, sinologów oraz przedsiębiorców, których łączy doświadczenie związane z realizowaniem projektów w Chińskiej Republice Ludowej.

Centrum działa w czterech obszarach: naukowym, biznesowym, rządowo-samorządowym i studenckim, wspierając polskie podmioty w stosunkach z chińskimi partnerami. W październiku miała miejsce inauguracja flagowego projektu Centrum – Szkoły Prawa i Gospodarki Chin.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin prowadzi nieodpłatne działania finansowane ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu „Dialog”, w tym: Raport „Inside China”, szkolenia dla przedsiębiorców oraz pracowników sektora publicznego.

W ramach prowadzonych działań mogą skorzystać Państwo również z odpłatnych usług, świadczonych przez ekspertów, którzy świadczą pomoc analityczną oraz doradczą związaną z działaniami podejmowanymi w Chińskiej Republice Ludowej.

W przypadku zainteresowania naszymi usługami oraz pytań związanych z naszą działalnością zapraszamy Państwa do kontaktu.

Polskie Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

email: china.law@wpia.uw.edu.pl

tel.: 575 777 688

METODOLOGIA

Raport „Inside China” składa się z 9 rozdziałów tematycznych. Każdy rozdział zbudowany jest z trzech podrozdziałów: wydarzeń, tła oraz wniosków.

Wydarzenia zawierają przegląd zdarzeń dotyczących Chińskiej Republiki Ludowej, które miały miejsce w miesiącu poprzedzającym wydanie raportu oraz w opinii autorów mogą mieć wpływ na polskie podmioty. Zostały one wybrane na podstawie przeglądu mediów internetowych w czterech językach – chińskim, angielskim, niemieckim oraz polskim.

Poprawna interpretacja niektórych opisanych wydarzeń wymaga zrozumienia różnic społecznych, gospodarczych, prawnych, historycznych oraz kulturowych. **Tło** zawiera informacje potrzebne czytelnikowi do odczytania kontekstu wybranych wydarzeń. Zostało one przytoczone tylko tam, gdzie jest to niezbędne do poprawnej interpretacji faktów.

W podrozdziale **Wnioski** zawarta jest informacja dla odbiorców raportu o tym, co adresaci powinni zrobić, aby wykorzystać daną perspektywę lub się jej przeciwstawić. Nie z każdym pojedynczym wydarzeniem związana jest jakaś szansa lub zagrożenie, czasem stwarza je kilka zdarzeń łącznie. W raporcie przytoczone zostały również zdarzenia, które nie znajdują odniesienia, lecz świadomość ich wystąpienia może wpływać na proces decyzyjny polskich organów administracji publicznej oraz przedsiębiorców.

Raport „Inside China” poświęcony jest w całości Chińskiej Republice Ludowej, ze względu jednak na odmienne warunki społeczno-gospodarcze, kulturowe oraz prawne wydarzenia dotyczące Tajwanu, Hong Kongu oraz Macau zostały opisane w raporcie jedynie wtedy, gdy mają istotny wpływ na pozostałą część ChRL.

EKSPERCI ODPOWIEDZIALNI ZA RAPORT „INSIDE CHINA”

Maximilian Piekut

Zastępca Kierownika Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość), Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana (LLM). Studiował również na Fudan University (język chiński) oraz China University of Political Science and Law (prawo chińskie)

m.piekut@wpia.uw.edu.pl

+48 575 777 688

Karol Piekut

Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej (finanse i rachunkowość) oraz Mercyhurst College (biznes międzynarodowy oraz zarządzanie). Spędził ponad 5 lat w Szanghaju, gdzie uczył się na Fudan University oraz prowadził firmę handlową.

karol@mpiekut.com

+48 535 733 456

Jakub Orkisz

**Ekspert Polskiego Centrum Studiów nad
Prawem i Gospodarką Chin**

Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego (prawo), Szkoły Głównej Handlowej (międzynarodowe stosunki gospodarcze). Studiował również na Uniwersytecie Pekinśkim oraz China University of Political Science and Law (prawo i język chiński).

orkiszjakub@gmail.com

+48 790 319 934

Julia Jeleńska

**Praktykanta Polskiego Centrum Studiów
nad Prawem i Gospodarką Chin**

Studentka Uniwersytetu Warszawskiego (prawo). Studiowała również na China University of Political Science and Law. Jest członkiem Warsaw-Beijing Forum.

SPIS TREŚCI

Gospodarka.....	8
Przemysł	13
Finanse	17
High-tech	22
Rolnictwo i sektor spożywczy	26
Transport i infrastruktura	30
Energetyka i ochrona środowiska.....	34
Polityka międzynarodowa	38
Sport, edukacja, turystyka i polityka społeczna.....	42

DWIE SESJE

Coroczne równoległe sesje Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych (中华人民共和国全国人民代表大会) i Ludowej Politycznej Rady Konsultatywnej Chin (中国人民政治协商会议) określane są w nomenklaturze chińskiej jako 两会 (*Liǎnghuì*). Prace obu organów są ściśle ze sobą związane, a dwie sesje są corocznym wydarzeniem, które śledzi cały świat, gdyż zapadają na nich najważniejsze decyzje polityczne, społeczne oraz gospodarcze.

Wydarzenia

1. Prezydent Xi Jinping w swoim przemówieniu skupił się na eliminowaniu ubóstwa. Działania temu służące mają się koncentrować na długoterminowych narzędziach, które pozwolą zmniejszyć skalę ubóstwa, takich jak: rewitalizacja obszarów wiejskich i małych miast, rozwój zrównoważonego przemysłu, rozwój systemu zabezpieczenia społecznego, tworzenie warunków dla młodych przedsiębiorców oraz innowatorów¹.
2. Na rok 2020 zaplanowano ukończenie procesu modernizacji armii i innych służb mundurowych. Rok 2019 został uznany za kluczowy etap rozwoju zdolności militarnych Chińskiej Republiki Ludowej ze względu na decydujący wpływ na osiągnięcie celów zaplanowanych w trzynastym planie pięcioletnim. Budżet obronny w 2019 r. wzrośnie o 7,5%, co oznacza szybszy od wzrostu gospodarczego wzrost wydatków militarnych².
3. W trakcie sesji plenarnych Rady Konsultatywnej odbywają się spotkania podkomisji, które omawiają szczegółowe problemy sektorowe. Podczas tegorocznej sesji miały miejsce spotkania dziesięciu podkomisji, w skład których wchodzi przedstawiciele ministerstw, agencji rządowych, ale również świata nauki. Czasem zapraszani są również eksperci zewnątrz, którzy prezentują przedstawicielom organów publicznych propozycje konkretnych działań. Dla przykładu: komisja do spraw zdrowia przedstawiła postulat ustanowienia narodowego programu zwalczania chorób układu oddechowego, ze szczególnym naciskiem na kontrolę i prewencję przewlekłej obturacyjnej choroby płuc³.
4. Jednym z głównych tematów była oczywiście inicjatywa „Pasa i Szlaku”. Liczni politycy wypowiedzieli się na temat dotychczasowych osiągnięć oraz planów na przyszłość. Członek zarządu firmy Guangxi Liugong Group Co. oraz członek sesji Ogólnochińskiego

¹唐澜, 新华社评论员: 新时代的春天充满希望——读懂习近平总书记的“两会时间”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²赵延心, 新华社评论员: 全力以赴打好规划落实攻坚战, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³刘阳, 诤言化良策——全国政协全体会议期间首次举行界别协商会议, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

- Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych wskazywał na szanse, jakie „Pas i Szlak” niesie dla internacjonalizacji chińskiego przemysłu maszynowego. Natomiast chiński ambasador w Grecji stwierdził, że fakty mówią głośniejszy niż słowa: chińskie spółki brały aktywny udział w rozbudowie portu Pireus i w wielu innych przedsięwzięciach infrastrukturalnych w Grecji, co dało chińskim firmom doświadczenie w realizacji międzynarodowych projektów infrastrukturalnych. Jednocześnie liczba pociągów przyjeżdżających z Europy do Xi’an wzrosła sześciokrotnie w 2018 r. Łącznie w ubiegłym roku było to 1235 pociągów⁴.
5. W trakcie dwóch sesji dominowały tematy społeczne: starzejące się społeczeństwo, sytuacja osób niepełnosprawnych, bezrobocie na terenach wiejskich, słaba kondycja służby zdrowia. Priorytetem była dyskusja nad osiągnięciem stabilizacji zatrudnienia jako kluczowego aspektu gospodarki i spokoju społecznego⁵. Prezydenta ChRL swoim przemówieniu określił walkę z ubóstwem jako najbardziej ekscytujący czas. Podkreślano dotychczasowe osiągnięcia na tym polu – zmniejszenie liczby osób ubogich na obszarach wiejskich o prawie 14 mln w ostatnich dwóch latach. Liczba osób ubogich w Chinach wciąż jest duża – zidentyfikowano 400 powiatów oraz 30 tys. wsi, które są najbiedniejsze⁶.
 6. Kolejnym poruszonym tematem były wyzwania ekologiczne, a w szczególności wzmocnienie polityki ochrony środowiska oraz zapewnienie realizacji potrzeb żywnościowych mieszkańców Państwa Środka. Celem reform ma być wsparcie własności prywatnej, małych gospodarstw rolnych i firm, a także wykorzystanie potencjału innowacyjnego młodzieży. Wyrażano również sprzeciw wobec metod protekcyjnych, które spowalniają rozwój⁷.
 7. Ostatnim tematem sesji było otwarcie się Chin na kapitał zagraniczny. Dyskutowano na temat nowelizacji prawa regulującego inwestycje zagraniczne. Projekt ustawy ma być dowodem otwarcia się Chin i dalszym krokiem w kierunku liberalizacji dostępu do rynku Państwa Środka. Gotowość do otwarcia ma jednocześnie podkreślać wysoki poziom rozwoju gospodarczego ChRL⁸.

⁴ 赵延心, 发展的机遇 共赢的平台——代表委员谈推进“一带一路”建设, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵ 程瑶, 民之所盼 我之所呼——全国政协十三届二次会议第二场大会发言侧记, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶ 张玫, 让脱贫攻坚经得起历史检验 (人民时评), xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷ 韩家慧, 春潮澎湃处 乘风破浪时——从全国两会看奋进中国的时代方位, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸ 王佳宁, 凝聚不懈奋斗的磅礴力量——从全国两会看奋进中国的奋斗姿态, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

GOSPODARKA

Streszczenie

- ▶ Pomimo wzrostu stopy bezrobocia do poziomu 5,3% Pekin przekonuje o stabilizacji rynku pracy.
- ▶ Pekin uchwalił nowe prawo regulujące inwestycje zagraniczne w ChRL.
- ▶ W wyniku zmniejszenia obciążeń podatkowych budżet ChRL zmniejszył się w 2019 r. o 2 bln RMB.
- ▶ Chińska konsumpcja napędza wzrost gospodarczy Państwa Środka.
- ▶ Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w Chinach wzrosły w lutym w wyniku złych warunków pogodowych oraz zwiększonego popytu w związku z obchodami chińskiego Nowego Roku.
- ▶ Spadają obroty w handlu międzynarodowym Chin, eksport zmniejszył się o 16,6% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku.

Wydarzenia

1. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w lutym 2019 r. wzrósł o 1,5% w porównaniu do roku ubiegłego, jednak o 0,2% wolniej niż w styczniu. Odnotowano różnicę jednego punktu procentowego we wzroście cen między obszarami wiejskimi a obszarami zurbanizowanymi. W związku ze zwiększonym popytem spowodowanym obchodami chińskiego Nowego Roku oraz ze względu na klęski pogodowe w niektórych częściach Chin ceny świeżych warzyw i owoców wzrosły o ponad 15%⁹.
2. Państwowe Biuro Statystyczne (国家统计局) zaprzecza, aby korekta wielkości wzrostu PKB z 2017 r. miała podłoże propagandowe, tj. by chodziło o polepszenie wyniku z 2018 r. Wzrost wielkości wskaźników kształtował się następująco: w 2017 r. – 6,8% (6,9% przed zmianą), w 2018 r. – 6,6%¹⁰.
3. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) w lutym 2019 r. stopa bezrobocia wzrosła do poziomu 5,3% (w grudniu 2018 r. było to 4,9%), osiągając najwyższy poziom od lutego ubiegłego roku. W 31 największych chińskich miastach stopa bezrobocia wyniosła 5%, a wśród osób w wieku 25-59 lat – 4,9%. Mimo obaw

⁹ Xinhua, *China's CPI up 1.5% in February*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰ Zhang Yu, Lin Jinbing, *China's 2017 GDP Data Was Not Falsified, Official Says*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

- związanych ze spowolnieniem gospodarczym obserwowanym od początku 2018 r., Pekin w oficjalnym przekazie wskazuje na stabilizację ekonomiczną¹¹.
4. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) w 2018 r. wskaźnik udziałów wydatków konsumpcyjnych we wzroście chińskiego PKB wyniósł 76,2% (wzrost o 18 punktów procentowych w stosunku do 2017 r.), jednocześnie zaobserwowano nieznaczne spowolnienie wzrostu konsumpcji. Przewiduje się, że z powodu spowolnienia konsumpcji warunki zatrudnienia mogą ulec pogorszeniu¹².
 5. 15 marca 2019 r. Ogólnochińskie Zgromadzenie Przedstawicieli Ludowych (全国人民代表大会) uchwaliło nowe prawo regulujące inwestycje zagraniczne w ChRL. Przepisy wejdą w życie 1 stycznia 2020 r. Pełny tekst regulacji nie został jeszcze podany do publicznej wiadomości¹³.
 6. W roku 2019 r. budżet ChRL został pomniejszony o blisko 2 bln RMB. Spowodowane jest to zmniejszeniem obciążeń podatkowych i składowych na fundusz opieki społecznej. Wielu ekonomistów uważa, że skutkiem tych działań był wzmożony rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz tradycyjnych gałęzi przemysłu¹⁴.
 7. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi przez Główny Chiński Urząd Celny (中华人民共和国海关总署) w lutym 2019 r. wielkość wymiany handlowej ChRL zmalała o ponad 9% w stosunku do roku poprzedniego. Eksport wyniósł 922,76 mld RMB, import z kolei 888,3 mld RMB (spadek odpowiednio o 16,6% i 0,3% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego). Główną przyczyną wspomnianych fluktuacji były obchody chińskiego Nowego Roku, które w większości zakładów przemysłowych wymusiły rozpoczęcie pełnej produkcji dopiero po 19 lutego¹⁵.
 8. Zgodnie z komunikatem Biura Badawczego Rady Państwa ChRL (国务院研究室) Chiny, aby osiągnąć zakładany dwukrotny wzrost PKB do roku 2020, muszą wytworzyć PKB na poziomie 6,2% w 2019 i 2020 r. Biuro zakłada jednak nieznaczne odchylenia od planowanego poziomu PKB¹⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
 9. 5 marca 2019 r. chińskie Ministerstwo Finansów (中华人民共和国财政部) zapowiedziało wzrost w 2019 r. deficytu budżetowego w porównaniu do roku bieglego do poziomu 2,6% PKB (wzrost o 0,2 punktu procentowego). W odpowiedzi na oczekiwania inwestorów, by rząd chiński podejmował probiznesowe działania, konieczne ze względu na zmniejszenie dynamiki rozwoju gospodarczego w związku z konfliktem Chiny-USA, Pekin zapowiedział zwiększenie liczby realizowanych projektów infrastrukturalnych, a ponadto zmniejszanie wymagań co do poziomu

¹¹ Isabelle Li, Lin Jinbing, *China's Unemployment Rate Rises in February*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹² 陈剑, 消费升级潜能在哪儿?, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹³ Zhao Runhua, *China's Legislature Passes Landmark Foreign Investment Law*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁴ 张樵苏, 综合消息: 提振经济信心, 增强发展后劲——海外人士积极评价中国减税降费举措, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁵ 刘绪尧, 2月贸易顺差显著收窄 进口增速有望进一步提升, xinhuanet.com (dostęp: 20.03.2019 r.).

¹⁶ Kevin Yao, *China's economy needs to grow around 6.2 percent to hit goal: cabinet research head*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

rezerw obowiązkowych banków oraz obniżkę podatków¹⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

10. Zgodnie z zapowiedziami Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) w 2019 r. jednym z głównych celów gospodarczych będzie zwiększenie dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych oraz wewnętrznej konsumpcji jako głównego czynnika wzrostu PKB. Chińskie PKB w 2018 r. – między innymi w związku z trwającym konfliktem między Chinami a USA – zanotowało najwolniejsze tempo wzrostu w okresie ostatnich 30 lat¹⁸. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
11. Z powodu napięć w polityce między Chinami a USA wielu inwestorów zagranicznych rozważa przeniesienie działalności do Wietnamu, charakteryzującego się niższymi kosztami produkcji. Jak wskazuje prezes Vietnam Association of Foreign Invested Enterprises (VAFIE), również Chiny poprzez swoje inwestycje infrastrukturalne związane z budową Nowego Jedwabnego Szlaku zwiększają swoją obecność na rynku wietnamskim. Ponadto największy wietnamski operator telekomunikacyjny zamierza rozpocząć współpracę z Huawei w celu wprowadzenia na rynek technologii 5G¹⁹.
12. Premier ChRL Li Keqiang ogłosił plany rządu mające na celu pobudzenie gospodarki Państwa Środka. W 2019 r. planowane jest: obniżenie podatków obciążających przedsiębiorców o blisko 2 bln RMB. Stawka podatku VAT dla sektora wytwórczego zostanie obniżona z 16 do 13%, a dla sektorów budowlanego i transportowego z 10 do 9%. Kolejnym krokiem będzie utworzenie 11 milionów nowych miejsc pracy w obszarach zurbanizowanych oraz utrzymanie poziomu bezrobocia w aglomeracjach miejskich na poziomie 4,5%²⁰. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
13. Premier ChRL Li Keqiang zapowiedział, że rząd chiński jest gotów do podjęcia zdecydowanych działań w zakresie polityki monetarnej w celu ożywienia gospodarki. W 2018 r. bank centralny pięciokrotnie obniżał stopę rezerw obowiązkowych, podobnych obniżek oczekuje się w tym roku. Według doniesień z lutego 2019 r. bank centralny nie był gotowy na obniżenie referencyjnej stopy procentowej, skłonny był natomiast do obniżki stopy depozytów międzybankowych. Rząd ChRL zapowiedział także działania w celu obniżenia kosztów zakładania małych i średnich przedsiębiorstw, w 2019 r. przynajmniej o 1 punkt procentowy²¹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
14. Rząd centralny w Pekinie planuje zmiany legislacyjne, w konsekwencji których to lokalny aparat administracyjny będzie upoważniony do wyznaczania stawki podatku od nieruchomości. Rozwiązanie takie uzasadnione jest chęcią przeciwdziałania

¹⁷Zhang Min, Lusha Zhang, *China raises budget deficit to 2.8 percent of GDP: policy report*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁸Kevin Yao, *China to take steps to boost domestic consumption this year: state planner*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁹Wang Zili, Isabelle Li, *Vietnam Welcomes Companies Moving Production from China*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²⁰Ryan Woo, Yawen Chen, *China to slash taxes, boost lending to prop up slowing economy*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²¹Ryan Woo, Kevin Yao, *China's premier says ready to use more policy tools to help economy*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

spekulacjom na rynku mieszkaniowym. Planowane jest także wyznaczenie metrażu wolnego od podatku przypadającego na jedną osobę, który ma się wahać od 40 do 60 metrów kwadratowych²².

15. Miasto Sanya (三亚) w prowincji Hainan zamierza utworzyć strefę biznesową przeznaczoną dla start-upów, na której organizację przeznaczono obszar o wielkości 4,392 mln metrów kwadratowych. Miejsce to ma być centrum rozwoju biznesu, w tym biznesu międzynarodowego, oraz zapleczem infrastrukturalnym dla przemysłu turystycznego²³.

Tło

Podsumowanie sytuacji gospodarczej w Państwie Środka

W marcu ogłoszono dane pozwalające na ocenę stanu gospodarki Państwa Środka. Poznaliśmy również plany gospodarcze Pekinu na najbliższy okres (na lata 2019–2020). Przede wszystkim rzuca się w oczy spowolnienie wzrostu PKB oraz związane z tym konsekwencje, chociażby w postaci wzrostu bezrobocia. Konflikt handlowy wywarł wpływ na obroty handlowe ChRL, które spadły w lutym o 9,4% w porównaniu do analogicznego okresu w roku poprzednim.

Obecnie Chiny są w trakcie transformacji – z gospodarki nastawionej na wzrost eksportu na rozwój gospodarczy oparty na konsumpcji wewnętrznej. Konsekwencją tej transformacji jest reforma strony podaźowej, mająca na celu zwiększenie efektywności produkcji, co wiąże się z redukcją etatów. Tym samym prowadzi to do wzrostu bezrobocia. Pekin urealnia swoje plany gospodarcze, stawiając cel wzrostu PKB na poziomie 6,2%.

Aby osiągnąć zamierzony cel, władze ChRL decydują się na ekspansywną politykę pieniężną i fiskalną. W ramach polityki fiskalnej Pekin zamierza utrzymać obniżone stawki podatkowe, jednocześnie nie zmniejszając wydatków budżetowych. Utracone wpływy z podatków zostaną pokryte wzrostem deficytu budżetowego. Pomimo wcześniejszych zapowiedzi, wszystko wskazuje na to, że chiński bank centralny będzie kontynuował działania zmierzające do poluzowania polityki pieniężnej.

²² Yawen Chen, Ryan Woo, *China's property tax will be city-based, with minimum tax-free threshold: senior lawmaker*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²³ 张樵苏, 三亚发布总部经济及中央商务启动区控规, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Pekin mierzy się ze skutkami spowolnienia gospodarczego, a jednocześnie przeprowadza konieczne reformy. Nowy model gospodarczy ChRL ma być oparty na produkcji o wysokiej wartości dodanej. Innowacje technologiczne mają zapewnić, że gospodarka chińska nadal będzie się rozwijała. W krótkim okresie Państwo Środka boleśnie odczuje jednak skutki reform. Spadek eksportu, wzrost bezrobocia, wzrost deficytu - to tylko niektóre z konsekwencji transformacji. Konflikt handlowy ze Stanami Zjednoczonymi uświadomił jednak władzom ChRL, że właściwą drogą rozwoju jest wzrost konsumpcji wewnętrznej i uniezależnienie od handlu zagranicznego.
- ▶ Równocześnie Pekin nie zamierza zaprzestawać jednak otwierania się na świat. Nowe prawo regulujące inwestycje zagraniczne w Chinach ma ułatwić działalność podmiotów zagranicznych. Elity chińskie wiedzą, że niemożliwe jest całkowite uniezależnienie się od obcego kapitału, a jego napływ z różnych stron świata pozwala dywersyfikować ryzyko.

Samorząd

- ▶ Chińskie władze lokalne, w tym przypadku władze miasta Sanya, aktywnie uczestniczą w realizowaniu polityki gospodarczej Pekinu. Tworzą bowiem infrastrukturę potrzebną do rozwoju start-upów, minimalizując tym samym bariery rynkowe.

Przedsiębiorcy

- ▶ Oparcie chińskiej gospodarki na konsumpcji wewnętrznej oraz ułatwienie przedsiębiorcom zagranicznym dostępu do chińskiego rynku są pozytywnymi sygnałami dla przedsiębiorców chcących wejść na chiński rynek. W długim okresie może to doprowadzić do zbilansowania się obrotów zagranicznych z Państwem Środka.
- ▶ Pobudzenie konsumpcji wewnętrznej spowoduje również wzrost konkurencji na chińskim rynku, zarówno ze strony międzynarodowych koncernów, jak i ze strony lokalnych przedsiębiorstw. Skoncentrowanie się na produkcji towarów o wysokiej jakości i przy użyciu zaawansowanych technologii doprowadzi do wzrostu konkurencyjności chińskich produktów.
- ▶ Wzrost konsumpcji to również szansa dla usługodawców, którym znacznie łatwiej konkurować na rynku chińskim ze względu na niższe bariery wejścia na ten rynek.

PRZEMYSŁ

Streszczenie

- ▶ W marcu wskaźnik PMI przekroczył po raz pierwszy od czterech miesięcy wartość progową 50 punktów.
- ▶ Pekin zapowiedział ograniczenie ręcznego sterowania sektorem przemysłowym.
- ▶ Problem spółek „zombie” wstrzymuje transformację chińskiej gospodarki.
- ▶ Spada tempo wzrostu dochodów spółek przemysłowych.
- ▶ Reforma strony podażowej będzie kontynuowana.

Wydarzenia

1. Wskaźnik aktywności finansowej PMI (*Purchasing Managers' Index*) w marcu 2019 r. osiągnął poziom 50,5 punktów. Jest to wynik znacznie lepszy niż w ubiegłym miesiącu, w którym wyniósł on 49,2 punktów. Wynik powyżej 50 punktów wskazuje na optymistyczną perspektywę dla przemysłu. Zazwyczaj gospodarka chińska notuje wyższy wynik w marcu, gdyż w lutym obserwuje się spowolnienie związane ze zmniejszeniem produkcji przez obchody chińskiego Nowego Roku²⁴.
2. W trakcie China Development Forum Minister Przemysłu oraz Technologii Informacyjnej, Miao Wei oświadczył, że władze centralne będą w mniejszym stopniu ingerowały w przemysł. Ograniczenie takich działań władz centralnych ma polegać na rezygnacji z bezpośredniego wpływu na przemysł oraz sterowania przedsiębiorstwami przemysłowymi. Jednocześnie minister podkreślił, że Pekin w dalszym ciągu będzie wspierał rozwój produkcji o wysokiej wartości dodanej²⁵.
3. Firmy „zombie” powstrzymują transformację chińskiej gospodarki. Według Ge Honglina, członka zarządu Chinalco oraz doradcy rządu ChRL, władze lokalne, instytucje finansowe, dostawcy oraz interesariusze opóźniają wyeliminowanie przedsiębiorstw, które utrzymują się tylko dzięki kredytom oraz wsparciu władz samorządowych. Władze ChRL do tej pory pozbyły się ponad 1900 spółek państwowych oraz komunalnych, które były nierentowne. Zgodnie z planem Pekinu problem firm „zombie” ma zostać rozwiązany do 2020 r.²⁶

²⁴ Yawen Chen, Ryan Woo, *China March factory activity grows for first time in four months, but exports weak*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²⁵ Reuters, *China to reduce government intervention in industrial sector*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²⁶ Reuters, *'Zombie' enterprises hampering China's economic transformation: Chinalco*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

4. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) przedsiębiorstwa przemysłowe od stycznia do lutego zanotowały spadek tempa wzrostu dochodów o 14% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Analitycy Haitong Securities twierdzą jednak, że przeprowadzane reformy gospodarcze (przede wszystkim obniżenie podatków) w długim okresie doprowadzą do przyspieszenia tempa wzrostu sektora przemysłowego²⁷.
5. Pekin wprowadza nową procedurę zatwierdzania projektów budowlanych. Zgodnie z wytycznymi Rady Państwa ChRL (关于全面开展工程建设项目审批制度改革的实施意见) procedura administracyjna prowadząca do wydania pozwolenia na budowę powinna zostać zakończona w ciągu 120 dni od dnia złożenia kompletnego wniosku o takie pozwolenie. Istotnym elementem wytycznych jest ujednoczenie procedur w całym Chinach²⁸.
6. Według danych China Trustee Association (中国信托业协会) w 2018 r. chińskie trusty zainwestowały 5,67 biliona RMB w przedsiębiorstwa produkcyjne i handlowe. Pomimo spadku kwoty inwestycji o 7,12% w porównaniu do ubiegłego roku środki te pozwoliły utrzymać rozwój realnej gospodarki²⁹.
7. Według oświadczenia Ning Jizhe, członka Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会), Chiny będą kontynuować reformę sektorów energetycznego, petrochemicznego oraz kolejowego. Celem tych działań jest zwiększenie efektywności poprzez zmniejszenie możliwości produkcyjnych. Pekin zamierza również rozdzielić własność infrastruktury oraz produkcji, aby zapewnić konkurencję na rynku i zlikwidować monopole naturalne³⁰.
8. National Medical Products Administration (国家药品监督管理局), organ odpowiedzialny za dopuszczanie do obrotu nowych urządzeń medycznych, w przeciągu ostatnich 4 lat znacznie skrócił czas zatwierdzania nowych produktów. Wstępna zgoda na rozpoczęcie oficjalnych testów obecnie wydawana jest w ciągu 2 dni (wcześniej było to 20 dni). Cały proces trwa średnio 22 dni, co oznacza skrócenie go o 150 dni. Jest to rezultat wprowadzenia w 2014 r. specjalnej procedury zatwierdzania urządzeń medycznych (创新医疗器械特别审批程序)³¹.
9. Według przedstawiciela Chińskiej Akademii Nauk (中国科学院) kluczem do rozwoju sektora biotechnologicznego powinna być głęboka integracja badań naukowych, edukacji oraz biznesu. Akademia współpracuje z firmami z sektora biotechnologicznego nad nowymi szczepionkami czy suplementami. Obecnie trwają prace między innymi nad komercyjnym zastosowaniem L-alaniny³². **Szerzej na ten temat w dziale „Tłó”.**

²⁷ 杨晓波, 工业企业利润增速同比下降 背后的积极信号不应忽视, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²⁸ 王頔, 国务院办公厅印发《关于全面开展工程建设项目审批制度改革的实施意见》, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

²⁹ 邢萌, 5.67万亿元投向工商企业 助力实体经济, people.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁰ Reuters, *China state planner says will continue reform in oil, rail and electric*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³¹ 张樵苏、北京: 创新医疗器械审批时间大幅缩短, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³² 杜燕飞、中科院研究员施一: 产学研深度融合促生物医药产业高质量发展, people.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

Tło

Rola Chińskiej Akademii Nauk

Pekin dąży do transformacji swojej gospodarki, której głównym motorem napędowym mają stać się innowacje technologiczne. Dotychczasowy model wprowadzania innowacji był oparty na inwestycjach firm państwowych (ang. *state owned enterprises* - SOEs). Model ten przyniósł wymierne efekty, lecz wiązał się z wysoką nieefektywnością kosztową. Chiny obecnie zmierzają do implementacji rozwiązań wypracowanych na Zachodzie, tj. do komercjalizacji badań naukowych.

Głównym ośrodkiem naukowym w Chinach jest Chińska Akademia Nauk (中科院研, dalej CAS). Ten państwowy instytut badawczy został założony w roku 1949. Obecnie obejmuje on 6 dziedzin nauk ścisłych. Model działania Akademii nawiązuje do niemieckich instytutów badawczych (Max Planck Society). Posiada ona 12 jednostek w różnych częściach Chin, które składają się z 84 instytutów badawczych.

CAS znajduje się na pierwszym miejscu rankingu Nature Index, bezpośrednio przed Harvardem oraz Max Planck Society. Utrzymuje tę pozycję od 2014 r. Dodatkowo CAS posiada ogromne portfolio patentów: ponad 2500 patentów dotyczących sztucznej inteligencji, a łącznie ponad 45 tys. patentów, z czego znaczna część dotyczy zaawansowanych technologii.

Obecnie jednostka prowadzi działania na rzecz integracji swoich badań naukowych z działaniami biznesowymi. Takim działaniem jest wystawianie patentów na aukcjach. W maju 2018 r. odbyła się pierwsza taka aukcja, podczas której wystawiono na sprzedaż 932 patenty. W ostatnim czasie możemy również obserwować badania naukowe prowadzone wspólnie z podmiotami komercyjnymi czy zatrudnianie naukowców w CAS w prywatnych przedsiębiorstwach.

Rola CAS oraz innych jednostek akademickich o technicznym charakterze (np. Uniwersytetu Tsinghua) będzie rosła wraz z kolejnymi etapami transformacji gospodarczej.

Wnioski

Rząd

- ▶ Pekin reformuje procedury administracyjne, tak aby bariery dla przemysłu były jak najmniejsze, w szczególności w projektach o znaczeniu strategicznym, tj. dotyczących sektora budowlanego i sektora ochrony zdrowia. Można zauważyć nacisk na mechanizmy rynkowe, co może oznaczać powolne wycofywanie się z ręcznego sterowania przemysłem.
- ▶ Likwidacja firm „zombie” to jedno z działań mających na celu wyeliminowanie nieefektywności strony podażowej. **Jednocześnie spadające tempo wzrostu dochodów przemysłu może spowodować spowolnienie tempa wdrażania reform, w przypadku gdy negatywne reformy będą wywoływały napięcia społeczne.**
- ▶ Wycofywaniu się z interwencji państwa w przemysł będzie towarzyszyło otwarcie się rynków finansowych na kapitał zagraniczny. **Chiny będą zabiegały o jak największy dopływ kapitału do sektorów gospodarki realnej.**

- ▶ **Na przyspieszeniu procedur administracyjnych skorzystają również inwestorzy zagraniczni.** Długie i skomplikowane postępowania administracyjne są jedną z głównych barier wejścia na rynek Państwa Środka. Przedsiębiorstwa zagraniczne muszą występować nie tylko o te same pozwolenia co chińskie firmy, ale również o dodatkowe - reglamentujące działalność podmiotów spoza Chin.

FINANSE

Streszczenie

- ▶ Reforma podatku dochodowego od osób fizycznych w Chińskiej Republice Ludowej weszła w życie.
- ▶ Chińska Komisja Regulacyjna ds. papierów wartościowych ostrzega przed takimi samymi nadużyciami finansowymi jak te, które w 2015 r. wywołały bańkę spekulacyjną na chińskiej giełdzie.
- ▶ Pekin dąży do stabilizacji kursu walutowego juana.
- ▶ Chińskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie w 2018 r. wyniosły ponad 17 mld EUR. Jest to spadek o prawie 40% w porównaniu z ubiegłym rokiem.
- ▶ Pekin przymierza się do zmniejszenia barier dla zagranicznych instytucji finansowych planujących działalność w Państwie Środka.

Wydarzenia

1. Zgodnie z oświadczeniem Ministerstwa Finansów ChRL (中华人民共和国财政部) i Państwowej Administracji Podatkowej (国家税务总局) reforma prawa podatkowego w całości weszła w życie. Wprowadza ona inny sposób naliczania podatku dochodowego w przypadku chińskich osób fizycznych (naliczanie kwoty podatku od podstawy rocznej, przedpłata w ujęciu miesięcznym) a inny w przypadku zagranicznych osób fizycznych (zarówno naliczanie, jak i przedpłata w ujęciu miesięcznym) oraz zmianę definicji podatnika zagranicznego³³.
2. Podczas spotkania z The Securities Association of China (中国证券业协会) przedstawiciel Chińskiej Komisji Regulacyjnej ds. papierów wartościowych (中国证券监督管理委员会) ostrzegł zebranych maklerów giełdowych przed dokonywaniem określonych operacji finansowych, które doprowadziły do bańki na chińskiej giełdzie w 2015 r. Chodzi głównie o operacje na kredytach podwyższonego ryzyka i powiązany z nimi zakup akcji na zasadzie dźwigni finansowej celem podwyższenia wartości inwestycji giełdowych³⁴.
3. Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) ogłosiła plany dotyczące zwiększenia płynności kursu walutowego chińskiego juana, przyjęcie bardziej restrykcyjnych regulacji dotyczących przepływów kapitału na

³³ Xinhua, *China unveils new individual income tax rules for exemption*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁴ Liu Caiping, *Regulatory Official Warns Brokerages on Loan Type That Once Sunk the Stock Market*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

- rynku finansowym oraz utrzymania stabilnego kursu juana na rozsądnym poziomie. Ogłoszenie przez Pekin planów finansowych na 2019 r. należy rozpatrywać w związku z apelem USA, które wezwały Chiny do zaprzestania dewaluacji własnej waluty, co jest jednym z warunków zakończenia tzw. wojny handlowej między obu państwami³⁵.
4. 12 marca 2019 r. 周小川 (Zhou Xiaochuan), prezes chińskiego banku centralnego w latach 2002–2018, wygłosił w Chatham House w Londynie przemówienie, w którym wskazał na wyzwania, jakie stają przed Chinami w ramach polityki fiskalnej i monetarnej – chodzi przede wszystkim o niezwiększanie poziomu dotychczasowego zadłużenia. Według Zhou Xiaochuana Chiny nie mogą powtórzyć błędu japońskiej gospodarki, która po okresie intensywnego wzrostu przeżyła tzw. straconą dekadę³⁶.
 5. Według danych Państwowego Biura Statystycznego (国家统计局) wielkość inwestycji na rynku nieruchomości w styczniu i lutym 2019 r. wzrosła o 11,6 %. Jest to największy wzrost w okresie ostatnich pięciu lat (dla porównania w całym 2018 r. zanotowano wzrost na poziomie 9,5%). Ocenia się, że przyczynił się do tego zwiększony popyt na lokale mieszkalne w mniej rozwiniętych regionach Chin. Rynek nieruchomości zaobserwował zwiększenie inwestycji pomimo spadku cen nieruchomości, zmniejszenia wskaźnika intensywności nowej zabudowy oraz ogólnego spowolnienia gospodarczego. Jednocześnie duże miasta wprowadzają pewne ułatwienia dla deweloperów³⁷.
 6. Według opracowań niemieckiego Mercator Institute for China Studies i nowojorskiej Rhodium Group chińskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) w Europie w 2018 r. zmalały do poziomu 17,3 mld EUR (spadek o blisko 40% w stosunku do 2017 r.) W Unii Europejskiej państwami z największą liczbą chińskich BIZ były: Wielka Brytania (4,2 mld EUR), Niemcy (2,1 mld EUR) i Francja (1,6 mld EUR). Wskazuje się na dwa czynniki, które spowodowały tak znaczący spadek w chińskich BIZ: zastrzeżenie ze strony Unii Europejskiej i poszczególnych państw członkowskich zasad nadzoru finansowego, szczególnie w odniesieniu do sektorów gospodarki mających kluczowe znaczenie strategiczne ze względów bezpieczeństwa oraz działania chińskiego rządu mające na celu powstrzymanie wypływu kapitału z Chin i w związku z tym ustabilizowanie chińskiego juana³⁸. Dla porównania – chińskie bezpośrednie inwestycje w Polsce w latach 2000–2018 wyniosły 1,4 mld EUR³⁹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
 7. Według danych Ludowego Banku Chin (中国人民银行) wartość pożyczek i kredytów udzielonych przez chińskie banki w styczniu 2019 r. wyniosła 3,23 bln RMB, z kolei

³⁵ Winni Zhou, Andrew Galbraith, *China state planner's yuan flexibility pledge sparks speculation*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁶ Tom Arnold, *China has to learn from Japan's lost decade: former official*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁷ Yawen Chen, Min Zhang, Kevin Yao, *China's property investment growth hits five-year high driven by smaller cities*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁸ Michael Nienaber, *Chinese FDI in Europe drops, investment screening will cut it more -survey*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

³⁹ Thilo Hanemann, Mikko Huotari, Agatha Kratz, *Chinese FDI in Europe: 2018 Trends and Impact of new screening policies*, merics.org (dostęp: 31.03.2019 r.).

w lutym 2019 r. spadła do poziomu 885,8 mld RMB (wzrost o 5,5% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego). Wahania na rynku kredytowym w lutym były zgodne ze zwyczajowymi fluktuacjami dla tego okresu. W celu utrzymania rentowności dużej liczby przedsiębiorstw borykających się z kłopotami finansowymi postuluje się zwiększenie dostępności pożyczek i kredytów. W związku z sytuacją na rynku finansowym premier ChRL Li Keqiang zapowiedział obniżenie kosztów udzielanych kredytów, przewiduje się zatem zmniejszenie przez bank centralny wysokości rezerwy obowiązkowej⁴⁰.

8. Grupa Alibaba planuje dokonanie kluczowej inwestycji w rozwój usług kurierskich poprzez nabycie 14% udziałów w STO Express Co Ltd. Transakcja o wysokości 693 mln USD będzie czwartą co do wielkości tego rodzaju w historii Alibaby. STO Express Co., Ltd. jest jedną z kilku firm współpracujących z Alibabą w ramach Cainiao, systemu bazy danych i oprogramowania dla logistyki dostarczania przesyłek w ramach sklepów internetowych, takich jak Taobao czy Tmall⁴¹.
9. Zgodnie z zapowiedziami premiera ChRL Li Keqiang oraz Chińskiej Komisji Regulacyjnej Sektora Bankowego i Ubezpieczeniowego (中国银行保险监督管理委员会) przygotowywane są zmiany legislacyjne mające na celu liberalizację przepisów dotyczących działalności na chińskim rynku finansowym zagranicznych banków i towarzystw ubezpieczeniowych. Większa aktywność zagranicznych instytucji finansowych ma pomóc w pobudzeniu gospodarczym kraju. Zapowiadana liberalizacja ma być także wynikiem rozmów między Pekinem a Waszyngtonem mających na celu przerwanie impasu dyplomatyczno-ekonomicznego między obu krajami⁴².
10. W marcu Ministerstwo Finansów (中华人民共和国财政部) nadzorowało wdrożenie funduszu ubezpieczeń społecznych w dziewięciu prowincjach: Shanghai, Hubei, Guangxi Zhuang Autonomous Region, Chongqing, Sichuan, Yunnan, Tibet, Shaanxi oraz Gansu. Pozostałe prowincje mają czas do końca 2020 r. na przygotowanie i wdrożenie systemu. Według zaleceń ministerstwa wszystkie prowincje powinny zwiększać skalę inwestycji w fundusze społeczne⁴³.
11. Pekin zmierza do zmniejszenia transgranicznego ryzyka związanego z przepływami kapitałowymi. Celem władz centralnych jest utrzymanie stabilności kursu wymiany juana. Jak stwierdziła Państwowa Administracja Spraw Zagranicznych (国家外汇管理局) w raporcie, transgraniczne przepływy kapitałowe będą korygowane za pomocą antycyklicznych instrumentów rynkowych. Od 2016 r. Chiny wprowadziły rygorystyczne ograniczenia, aby zapobiec ucieczce kapitału, będącej następstwem załamania na

⁴⁰ Ryan Woo, Lusha Zhang, Kevin Yao, *China Feb new bank loans fall but policy support still on track*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴¹ Josh Horwitz, *Alibaba invests \$693 million for stake in Chinese courier STO Express*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴² Yawen Chen, David Lawder, Alexandra Alper, *China pledges to expand financial market opening as U.S. trade delegation arrives*, www.reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.); Kevin Yao, *China confident of achieving key 2019 economic targets, vice premier says*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.); Kevin Yao, *China studies new round of financial sector opening: official*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴³ 高畅, 今年9省启动城乡居民养老基金委托投资, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

giełdzie podczas ostatniego kryzysu gospodarczego. Choć gospodarka chińska nadal ulega spowolnieniu, analitycy uważają, że ryzyko silnego odpływu kapitału w ostatnich miesiącach znacznie się zmniejszyło, ponieważ juan odzyskał oparcie, a inwestorzy zagraniczni powrócili na chińską giełdę.

12. 11 marca 2019 r. Chińska Komisja Regulacyjna ds. Ubezpieczeń (中国保险监督管理委员会) opublikowała raport na temat skarg konsumentów związanych z nabywanymi przez Internet ubezpieczeniami. Choć ogólna liczba zgłaszanych nieprawidłowości spadła, to w 2018 r. zgłoszono ponad 10 tys. skarg na instytucje ubezpieczeniowe działające online, co stanowi wzrost o 121% w porównaniu z poprzednim rokiem⁴⁴.

Tło

Chińskie inwestycje w Europie

Mercator Institute for Chinese Studies (dalej „Merics”) we współpracy z Rhodium Group (dalej „RHG”) opracowały raport pt. „Chinese FDI in Europe: 2018 Trends and Impact of New Screening Policies”, który stanowi podsumowanie chińskich bezpośrednich inwestycji zagranicznych (dalej „BIZ”) w Europie. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne to międzynarodowy przepływ kapitału w celu utworzenia w innym kraju podmiotu zależnego lub przejęcie przedsiębiorstwa istniejącego na lokalnym rynku. Te pierwsze określane są mianem inwestycji *green-field*, te drugie zaś to inwestycje kapitałowe lub fuzje i przejęcia (ang. *mergers and acquisitions* - M&A).

Pierwszym wnioskiem płynącym z raportu Merics i RHG jest spadek wartości chińskich BIZ w Europie. Wartość chińskich inwestycji w 2018 r. wyniosła 17,3 mld EUR, co stanowi spadek o 40% w stosunku do roku ubiegłego. Największą wartość osiągnęły chińskie inwestycje w roku 2016 - wyniosły wtedy 37 mld EUR⁴⁵. Spadek chińskich BIZ według autorów raportu ma dwojaką przyczynę: ograniczenie odpływu kapitału przez chińskie władze centralne oraz wprowadzenie bardziej restrykcyjnych regulacji dotyczących nadzoru nad inwestycjami spoza Unii Europejskiej.

Przykładem działań chińskich władz mających na celu ograniczenie odpływu kapitału jest wydanie przez Państwową Komisję Rozwoju i Reform ChRL (中华人民共和国国家发展和改革委员会) opinii (w chińskim prawie jest to wiążący akt prawny) w sprawie procedury zatwierdzania chińskich BIZ. Wydana w 2017 r. opinia zatytułowana „Opinions on Further Guiding and Regulating Outbound Investment” (关于进一步引导和规范境外投资方向的指导意见) wprowadza trzy kategorie inwestycji zagranicznych według sektorów: pożądane, reglamentowane oraz zabronione⁴⁶. Przed przystąpieniem do inwestycji w przypadku sektorów reglamentowanych konieczne jest wystąpienie o zgodę chińskich organów. Celem regulacji jest wspieranie mądrych inwestycji, które Pekin uznaje za strategiczne

⁴⁴ 何凡, 银保监会: 2018年互联网保险消费投诉同比增121.01%, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴⁵ Thilo Hanemann, Mikko Huotari, Agatha Kratz, *Chinese FDI...*, s. 7.

⁴⁶ Betty Huang, Le Xia, *China | ODI from the Middle Kingdom: What's next after the big turnaround?*, bbvaresearch.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

(np. w infrastrukturę) oraz zapobieżenie podejmowaniu zbyt wysokiego i nieuzasadnionego ryzyka (np. sektor rozrywkowy)⁴⁷.

Drugim czynnikiem powodującym ograniczenie chińskich inwestycji są wprowadzane w krajach europejskich regulacje chroniące strategiczne przedsiębiorstwa. Polska jest przykładem kraju, w którym taka regulacja została wprowadzona w 2015 r. Reguluje to ustawa o kontroli niektórych inwestycji uchwalona 24 lipca 2015 r., która została znowelizowana 29 marca 2019 r. – stąd raport Merics i RHG nie uwzględnia tej zmiany.

Węgry, Niemcy, Francja, Włochy, Litwa, Łotwa, Wielka Brytania – to przykłady innych krajów, które w ostatnim czasie zdecydowały się na nowelizację obowiązujących regulacji dotyczących inwestycji w sektory strategiczne dokonywanych przez inwestorów spoza Unii Europejskiej⁴⁸.

Wnioski

Rząd	▶ Chińskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Europie prawdopodobnie utrzymają trend spadkowy w 2019 r. Dla Polski nie oznacza to dużej zmiany, gdyż chińskie inwestycje w naszym kraju w ciągu ostatnich 18 lat wyniosły zaledwie 1,4 mld EUR, co stanowi jeden z najniższych wyników w Unii Europejskiej. Priorytetem dla chińskiego rządu będą: inwestycje infrastrukturalne – szczególnie te związane z „Pasem i Szlakiem”; inwestycje tworzące możliwości eksportowe dla chińskich produktów i usług; inwestycje w sektory <i>high-tech</i>, rolniczy, energetyczny. Polsce zależy na inwestycjach typu <i>green-field</i>, które będą sprzyjać lokalnemu rozwojowi technologicznemu. Aby tak się stało, rząd RP musi zachować co najmniej neutralne stosunki dyplomatyczne z ChRL i promować lokalną gospodarkę w Chinach.
Przedsiębiorcy	▶ Pekin otwiera coraz szerzej dostęp do swojego rynku kapitałowego dla przedsiębiorców zagranicznych. To silny sygnał dla polskich instytucji zagranicznych o globalnych ambicjach. ▶ Rozwój rynku e-commerce wiąże się z wyzwaniem. Chiński regulator nie nadąża z działalnością regulacyjną za dynamicznie rozwijającymi się usługami. W pierwszych etapach rozwoju nowych usług przedsiębiorcy działają w nieuregulowanej strefie. Rząd ChRL interweniuje dopiero wówczas, gdy cierpią na tym konsumenci.

⁴⁷ Latham & Watkins Mergers & Acquisitions Practice, *China Issues Formal Guidance for Outbound Direct Investments*, lw.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁴⁸ Thilo Hanemann, Mikko Huotari, Agatha Kratz, *Chinese FDI...*, s. 16-17.

HIGH-TECH

Streszczenie

- ▶ Pekin zamierza ograniczyć praktyki monopolistyczne na rynku e-commerce. Celem kampanii rządowej są również podróbki i nieuczciwe reklamy.
- ▶ Platformy e-commerce umożliwiają rozwój małej wytwórczości w małych miastach i na terenach wiejskich.
- ▶ Ceny produktów Apple w ChRL spadają o prawie 1000 RMB. To efekt rosnącej konkurencji ze strony producentów chińskich.
- ▶ Chiny wkrótce rozpoczną wydawanie licencji 5G.

Wydarzenia

1. Zgodnie z zapowiedziami Państwowej Administracji ds. Regulacji Rynku (国家市场监督管理总局) z 11 marca 2019 r. władze ChRL zamierzają wprowadzić regulacje prawne ograniczające praktyki monopolistyczne w handlu internetowym, a także obostrzenia dotyczące rozpowszechniania podrobionych towarów oraz reklam zawierających mylne lub nieprawdziwe informacje. Państwowa Administracja ds. Regulacji Rynku, aby przeciwdziałać nieuczciwym praktykom, wykorzystuje internetowy system kontroli biznesu online⁴⁹.
2. Według danych China Academy of Information and Communications Technology (CAICT) - 中国信息通信研究院 w 2017 r. ponad 50 mln pracowników w ChRL zatrudnionych było na stanowiskach związanych z cyfrową restrukturyzacją sektora przemysłowo-budowlanego (22% ogółu zatrudnionych w tym sektorze). Przewiduje się, że do 2020 r. stworzonych zostanie 200 mln miejsc pracy związanych z przemysłem cyfrowym, przede wszystkim w wyżej wspomnianym sektorze gospodarki⁵⁰.
3. Rozwój infrastruktury na terenach wiejskich i powrót na wieś pracowników przemysłowych mających doświadczenia życia w wielkiej aglomeracji są czynnikami rozwoju handlu na terenach słabiej zurbanizowanych. Obserwuje się rozwój małej wytwórczości, która znajduje kanały zbytu dzięki takim platformom sprzedaży, jak Taobao, JD.com czy Pinduoduo. Według Alibaby w 2017 r. e-commerce związany z obszarami

⁴⁹ Wang Keju, *Stricter regulation in store for online commerce, minister says*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁰ Xinhua, *China's digital economy expected to create 200m jobs by 2020*, chinadaily.com.cn (dostęp: 18.03.2019 r.).

wiejskimi stworzył 1,3 mln nowych miejsc pracy, generując transakcje o łącznej wartości 120 mld RMB⁵¹.

4. Chińskie Centrum Informacji Internetowej (中国互联网络信息中心) wraz z innymi agencjami rządowymi w okresie od stycznia do grudnia 2019 r. ma przeprowadzić wzmożone kontrole aplikacji mobilnych. Działania te podjęto w celu ograniczenia wykorzystywania przez aplikacje danych osobistych i danych wrażliwych gromadzonych przez użytkowników aplikacji. Dużym problemem pozostaje rozdrobnienie regulacji dotyczącej ochrony danych w wirtualnej przestrzeni⁵².
5. W związku z silną ekspansją chińskich producentów urządzeń elektronicznych na rynku wewnętrznym platformy sprzedaży online obniżą ceny produktów firmy Apple już po raz drugi w tym roku. Sprzedaż produktów firmy Apple zmniejsza się w Chinach rokrocznie o blisko 20%. Obecne obniżki na iPhone'y XS wyniosą średnio około 1000 RMB⁵³.
6. 27 marca 2019 r. OneSpace – start-up należący do sektora przemysłu kosmicznego – dokonał nieudanej próby wprowadzenia w przestrzeń orbity okołoziemskiej rakiety OS-M1. W maju 2018 r. OneSpace jako pierwsza prywatna firma z powodzeniem wysłała w przestrzeń kosmiczną zbudowaną własnymi siłami rakietę. Działania chińskiej prywatnej branży kosmicznej inspirowane są osiągnięciami takich amerykańskich koncernów, jak SpaceX czy Blue Origin. Według planów chińskiego rządu stała chińska stacja kosmiczna ma powstać do roku 2022⁵⁴.
7. 28 marca 2019 r. 苗圩 (Miao Wei) chiński Minister Przemysłu i Technologii Informacyjnej (中华人民共和国工业和信息化部) zapowiedział podczas Boao Forum (wydarzenie mające miejsce w 博鳌 – Bó'áo, mające być azjatycką odpowiedzią na forum w Davos), że Chiny są już gotowe do wydawania licencji 5G⁵⁵.
8. 16 marca 2019 r. lekarze ze szpitala w Pekinie w połączeniu z lekarzami ze szpitala w Sanya przy pomocy technologii 5G przeprowadzili wspólną operację mózgu, u pacjenta z chorobą Parkinsona. Był to pierwszy taki zabieg na świecie. Wcześniej dokoonywano prób na zwierzętach⁵⁶.
9. Chińskie giganty technologiczne, takie jak Baidu, Tencent czy Xiaomi, deklarują chęć zatrudniania młodych, energicznych pracowników, którzy często zajmują miejsca menedżerów weteranów. Firmy zaprzeczają, aby ruchy, które niepokoją niektórych starszych pracowników, stanowiły dyskryminację ze względu na wiek. Będąca nielegalną praktyką w wielu krajach dyskryminacja ze względu na wiek nie jest zakazana w Chinach. Chińskie firmy technologiczne są znane z tego, że preferują

⁵¹ David Blair, *E-commerce driving development in nation's rural areas*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵² 王萌萌, 切实保障公民信息安全 为APP收集使用个人信息划定边界, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵³ Josh Horwitz, *Chinese online retailers slash iPhone prices for second time this year*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁴ Ryan Woo, Ben Blanchard, *Second Chinese rocket startup fails to put satellite into orbit: state media*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁵ Kevin Yao, *Industry minister says China could start issuing 5G licenses this year*, www.reuters.com (dostęp: 06.04.2019 r.).

⁵⁶ 岳弘彬, 解放军总医院成功进行世界首例5G远程操控颅脑手术, people.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

- młodych pracowników, częściowo ze względu na takie wymagania jak tzw. harmonogram „996”, w którym pracownicy proszeni są o pracę od godziny 9.00 do 21.00 sześć dni w tygodniu⁵⁷.
10. W październiku 2018 r. wykryto proceder oszustwa internetowego polegającego na tym, że złodzieje podszywali się pod operatora aplikacji WeChat. Użytkownicy otrzymywali wiadomość proszącą o weryfikację konta z podaniem danych, jakie wymaga WeChat, a zatem między innymi danych dotyczących konta bankowego oraz innych danych osobowych. Jedna z ofiar oszustów straciła w ten sposób prawie 10 tys. RMB⁵⁸.
11. Firma Questmobile opublikowała raport na temat internetowych wzorców konsumpcyjnych kobiet w Chinach. Z przeprowadzonych analiz wynika, że Chinki otwierają aplikacje mobilne średnio 21 razy dziennie. Najczęściej wykorzystywane aplikacje służą do oglądania krótkich filmów, robienia zakupów online oraz przeglądania mediów społecznościowych. W raporcie zwrócono uwagę na fakt, że kobiety mają silną potrzebę robienia zakupów oraz samodoskonalenia, a także są zainteresowane edukacją dzieci⁵⁹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

Tło

Trendy konsumpcyjne wśród kobiet w Chinach

Chińska firma konsultingowa Questmobile (北京贵士信息科技有限公司) opublikowała raport „她经济” – w tłumaczeniu na polski tytuł raport brzmi „Jej gospodarka”. Firma zajmuje się analizą danych (*big data*) dotyczących wykorzystania Internetu mobilnego w Chinach. Opublikowany 26 marca 2019 r. raport analizuje dane dotyczące użytkowania smartfonów przez Chinki.

Według danych Questmobile w styczniu 2019 r. było w Chinach 534 mln kobiet, które aktywnie korzystały z Internetu. Odsetek kobiet w sieci rośnie dynamiczniej niż dzieje się to wśród mężczyzn – w ostatnim roku był to wzrost na poziomie 6,7%. Penetracja rynku e-commerce wśród kobiet wyniosła 69,1%. Odsetek kobiet robiących zakupy online jest najwyższy w grupie osób urodzonych w latach 80. i wynosi 99,4%.

Najwięcej czasu online spędzają kobiety urodzone w latach 90. – jest to średnio 137 godzin w miesiącu. Ta grupa kobiet również najwięcej wydaje na zakupy elektroniczne oraz posiada największą ilość aplikacji mobilnych na telefonie. Kobiety urodzone w latach 70. i 80. używają kilku aplikacji zakupowych i są bardziej ostrożne w trakcie zakupów. Chętnie kupują artykuły codziennego użytku i bazują na rekomendacjach znajomych⁶⁰.

Aby zapoznać się z pełnym raportem w wersji chińskiej [kliknij tutaj](#).

⁵⁷ Sijia Jiang, Pei Li, *China tech firms, seeking passion and energy, promote younger staff*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁸ 杨晓波, “微信实名认证” 骗术又来了 反诈中心提醒谨防上当受骗, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁵⁹ 杨晓波, 报告: 90后购物更精打细算 70、80后偏爱拼多多, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁰ Ibidem.

Wnioski

Rząd

- ▶ **Zatrudnienie w sektorze cyfrowym w Chinach dynamicznie rośnie.** Obecnie pracuje w nim ponad 50 mln osób, a zakłada się, że do 2020 r. w tym sektorze powstanie dodatkowo 200 mln miejsc pracy. Pełnią oni szczególną rolę w procesie modernizacji sektora przemysłowego. Pokazuje to, jak istotną rolę w gospodarce może pełnić transformacja cyfrowa.
- ▶ **Zastosowanie technologii 5G i innych zaawansowanych technologii może przyczynić się do poprawy jakości usług z sektora ochrony zdrowia.** Wprawdzie to pierwsza taka operacja i nie zostanie ona wykorzystana na dużą skalę w najbliższej przyszłości, jednak Chiny chcą być prekursorem w wykorzystaniu high-tech w każdym sektorze.
- ▶ Chińczycy z natury są tytanami pracy. **Ostatnio popularne jest hasło „996” - oznaczające pracę od 9 rano do 9 wieczorem przez 6 dni w tygodniu.** Dzieje się tak pomimo wzrostu efektywności produkcji i automatyzacji procesów. Za popularyzacją tego trendu ma stać sam twórca Alibaby - Jack Ma. **Pokazuje to, że pomimo rozwoju technologicznego czynnik pracy ludzkiej nie jest eliminowany.**
- ▶ **Sektor kosmiczny jest rozwijany nie tylko poprzez programy rządowe, ale także przez przedsiębiorców prywatnych, którzy upatrują w tym szansy na podbój kosmosu.** Wsparcie prywatnych firm z tego sektora może być korzystne dla Polski, która nie posiada zaawansowanego programu kosmicznego.

Samorząd

- ▶ **Platformy e-commerce napędzają rozwój małej działalności produkcyjnej na terenach wiejskich i w małych miastach.** Handel elektroniczny przy niskich kosztach umożliwia sprzedaż towarów każdemu zainteresowanemu kupnem niezależnie od tego, gdzie on się znajduje. **Samorząd lokalny może wykorzystać chińską strategię promowania wyrobów lokalnych, szczególnie w dobie personalizacji, wracania do tradycji i zwracania uwagi na jakość.**

Przedsiębiorcy

- ▶ **Przedsiębiorcy chcący wejść na rynek Państwa Środka muszą zrozumieć konsumentów, którzy stanowią ich grupę docelową.** Jest to o tyle istotne, że chińscy obywatele znacznie różnią się od mieszkańców Zachodu. Raporty branżowe, takie jak raport opracowany przez firmę Questmobile, pozwalają lepiej zrozumieć potencjalnego odbiorcę, poznać jego zachowania oraz proces zakupowy. **Tym samym przedsiębiorca może lepiej dopasować do niego produkt lub usługę.**
- ▶ Boao Forum for Asia to chińskie Davos, gdzie wysocy rangą politycy i przedstawiciele biznesu dyskutują o przyszłości gospodarczej. Warto uczestniczyć w tych wydarzeniach lub śledzić je, zwłaszcza gdy plan ekspansji naszego przedsiębiorstwa obejmuje Azję.
- ▶ Apple nie daje rady chińskiej konkurencji. **W ostatnich latach chińscy producenci smartfonów poczynili ogromny krok naprzód. Telefony chińskich producentów często są bardziej zaawansowane technologicznie i tańsze.** Okres dominacji smartfonów z jabłkiem w logo dobiega końca. **Pokazuje to, jak dynamiczny jest rynek chiński i jak szybko może się zmienić sytuacja przedsiębiorstw zagranicznych w Chinach, nawet jeśli są one międzynarodowymi koncernami.**

ROLNICTWO I SEKTOR SPOŻYWCZY

Streszczenie

- ▶ Ceny artykułów rolno-spożywczych w pierwszym tygodniu marca wzrosły o 0,3%.
- ▶ Chiny wciąż nie mogą uporać się z ASF, dlatego Pekin zamierza wprowadzić bardziej restrykcyjne kontrole oraz dodatkowe instrumenty wsparcia.
- ▶ Kontrole jakościowe żywności są głównym instrumentem poprawy jakości produktów żywnościowych. Pekin czyni starania, aby produkty krajowe zachowywały normy bezpieczeństwa żywnościowego.
- ▶ Administracja Państwowa ds. Regulacji Rynku zamierza wprowadzić dodatkowe oznaczenia zdrowej żywności.

Wydarzenia

1. Zgodnie z danymi podanymi przez Ministerstwo Handlu ChRL (中华人民共和国商务部) w pierwszym tygodniu marca 2019 r. ceny artykułów rolno-spożywczych wzrosły o 0,3%, w porównaniu do ostatniego tygodnia lutego, kiedy zaobserwowano półprocentowy spadek. Produkty żywnościowe stanowią jedną trzecią statystycznego koszyka zakupów, stosowanego do obliczania chińskiego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych⁶¹.
2. Zgodnie z zapowiedziami Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) wprowadzone zostaną zdecydowane kroki mające na celu kontrolę epidemii afrykańskiego pomoru świń (ASF). Obecnie Komisja pracuje nad raportem, który określi instrumenty wsparcia rolników zgodne z międzynarodowymi standardami⁶². Według China-America Commodity Data Analytics cena za kilogram świn wzrosła do 15,09 RMB, co stanowi wzrost o prawie 20%. Do chwili obecnej wykryto 111 ognisk choroby w 28 prowincjach. Wybito ponad milion świń⁶³.
3. Epidemia ASF w Chinach przyczynia się do zwiększenia importu wieprzowiny. Według aktualnych danych spadek produkcji wynosi około 20%. Analitycy Rabobank prognozują, że import wieprzowiny do Chin wzrośnie dwukrotnie w 2019 r. i wyniesie 2 mln ton⁶⁴.

⁶¹ Xinhua, *China's farm produce prices edge up*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶² Reuters, *China to stabilize livestock supplies amid disease outbreak: state planner*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶³ Hallie Gu, Dominique Patton, *China hog prices hit 14-month high as African swine fever slashes output*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁴ Hallie Gu, Dominique Patton, *China's pork imports to double in 2019 as swine fever hits local output: analyst*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

4. Państwowa Administracja ds. Regulacji Rynku (国家市场监督管理总局) ogłosiła wyniki przeprowadzonych w 2018 r. kontroli produktów spożywczych. Łącznie dokonano wyrwkowej kontroli 249 tys. partii produktów. Prawie 6 tys. produktów nie spełniało wymogów wynikających z obowiązujących regulacji rynkowych, co stanowi 2,4% wszystkich skontrolowanych partii. Największy postęp odnotowano w produktach mlecznych, które w 99,7% spełniały warunki jakościowe, a w przypadku mleka dla niemowląt było to 99,9%⁶⁵. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”**.
5. Według Państwowej Administracji ds. Regulacji Rynku (国家市场监督管理总局) w Chinach będą obowiązywały dodatkowe oznaczenia zdrowej żywności. Mianowicie będą one zawierały informację, że zdrowa żywność nie zastępuje leków i nie stanowi prawidłowej kuracji schorzeń. Jest to odpowiedź na zachowania konsumentów chorych na cukrzycę lub cierpiących na podwyższone ciśnienie, którzy nie leczą się farmakologicznie, a jedynie starają się jeść zdrową żywność⁶⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”**.
6. Francuska spółdzielnia mleczarska Sodiaal przejęła aktywa chińskiej spółki Synutra we Francji. Synutra w 2016 r. otworzyła fabrykę mleka dla niemowląt we Francji. Celem była produkcja na rynek chiński. Sodiaal była odpowiedzialna za dostarczanie mleka do fabryki. Jednak wbrew oczekiwaniom chińskiej spółki, nie udało się jej zapewnić odpowiedniej sprzedaży w Chinach, tym samym musiała odsprzedać większość aktywów we Francji⁶⁷.
7. Meituan Dianping, firma oferująca usługę dostarczania jedzenia, wykazała straty w czwartym kwartale ubiegłego roku. Powodem jest wzrost użytkowników aplikacji oraz ilości składanych zamówień, co przełożyło się na rosnące koszty pracy. Spółka pozyskała wcześniej 4 mld USD poprzez pierwszą ofertę publiczną. Ostatni kwartał 2018 r. ukończyła jednak ze stratą 3,4 mld RMB⁶⁸.
8. Yum China Holding we współpracy z Sinopec oraz China National Petroleum Corporation (CNPC) planuje otwarcie 100 restauracji KFC na stacjach benzynowych partnerów. Yum China jest właścicielem marek KFC, Pizza Hut oraz Taco Bell w Chinach. Do tej pory restauracje typu *fast-food*, w szczególności te zachodnie, nie były otwierane na stacjach benzynowych w Chinach⁶⁹.

⁶⁵ 张欣烁, 2018年国家食品安全监督抽检样品平均不合格率为2.4%, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁶ 韩家慧, 市场监管总局: 保健食品标签将设特别提醒区, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁷ Reuters, *Sodiaal takes over French baby formula plant from China's Synutra*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁸ Josh Horwitz, *Chinese food-to-ticketing app Meituan Dianping sees losses widen in fourth quarter*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁶⁹ Brenda Goh, *Yum China to open KFC outlets at Chinese gas stations*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Tło

Bezpieczeństwo żywnościowe w Chinach

Zapewnienie potrzeb żywnościowych chińskiej populacji jest strategicznym wyzwaniem dla władz ChRL. Pomimo konsekwentnego zwiększania produkcji krajowej Państwo Środka jest silnie uzależnione od importu produktów spożywczych i rolnych. Wszelkie dotychczasowe starania Pekinu mające na celu zwiększenie produkcji krajowej pozwalają jedynie ograniczyć uzależnienie od Zachodu, lecz go nie zniwelują. Przez lata priorytetem rządu ChRL była ilość produkowanego jedzenia, co prowadziło do zaniedbywania przez lokalnych producentów zarówno norm bezpieczeństwa produkcji, jak i norm jakościowych samych towarów.

Każdego miesiąca występuje przynajmniej jeden przypadek, gdy niedochowanie tych norm powoduje skandal, a niekiedy nawet tragedię. Pod koniec marca doszło na przykład do eksplozji w fabryce produkującej pestycydy. W wyniku wybuchu zginęło 78 osób. Fabryka, w której doszło do wybuchu (Tianjiayi Chemical Co.), była wcześniej wielokrotnie karana za naruszenie norm bezpieczeństwa⁷⁰. Inny przykładem jest skandal, którego wybuchł w tym miesiącu w Chengdu, gdzie dzieci w szkole podstawowej przez dłuższy czas były karmione zepsutym jedzeniem⁷¹. Każdy taki incydent powoduje wzmożone działania kontrole władz lokalnych i centralnych oraz zaostrenie regulacji, a w szczególności kar za ich nieprzestrzeganie.

Według oświadczenia Państwowej Administracji ds. Regulacji Rynku (国家市场监督管理总局) z 11 marca 2019 r. standardy bezpieczeństwa żywności i wyrobów medycznych w dalszym ciągu nie spełniają oczekiwań społeczeństwa. Organ zapowiedział prowadzenie działań długoterminowych w celu zapewnienia ochrony konsumentów. Obecnie priorytetem jest podwyższenie standardów, jakim mają odpowiadać leki, żywność, produkty dla dzieci i osób starszych, oraz ich egzekwowanie⁷². Oprócz wprowadzania bardziej restrykcyjnych norm i kar organ planuje działania informacyjne. Konsument chiński często nie posiadają wystarczającej wiedzy o właściwościach produktów i często ulegają zapewnieniom producentów.

Wnioski

Rząd

- **Podjęcie tematu ASF w trakcie obrad Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych świadczy o tym, że skala problemu jest istotna dla gospodarki krajowej. Afrykański pomór świń, dziesiątkując trzodę chlewną, spowodował wzrost cen wieprzowiny, a Chiny są największym światowym konsumentem wieprzowiny. Konsumpcja wieprzowiny *per capita* w Chinach wynosi około 34 kg rocznie. Dalszy rozwój epidemii będzie miał poważne konsekwencje gospodarcze dla Państwa Środka.**

⁷⁰ David Stanway, *China launches widespread safety probe after deadly chemical blast*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷¹ L. Kuo, *Chinese parents storm primary school in rotten food row*, theguardian.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷² Chang Koh Ping, *China's food and drug safety standards have long way to go despite crackdowns: State market regulator*, straitstimes.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Rząd

- ▶ Pekin dąży do podwyższenia jakości produktów spożywczych, chcąc zapewnić bezpieczeństwo żywnościowe konsumentów. **Wyniki kontroli pokazują, że dostępne na rynku produkty o strategicznym znaczeniu (np. produkty dla dzieci) cechuje wysoka jakość, i to niezależnie od pochodzenia produktu. Wzrost jakości produktów lokalnych będzie stopniowo powodował zanikanie przekonania o niskiej jakości chińskich produktów spożywczych i spowoduje wzrost konkurencji dla produktów żywnościowych z Zachodu, które cieszą się wysoką opinią chińskich konsumentów.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Przykład Synutra pokazuje jak trudny jest rynek chiński. Chińska firma produkowała we Francji mleko dla niemowląt, czyli towar, który jest pożądanym w Chinach. Mimo zagranicznej produkcji, co odbierane jest w Chinach jako gwarancja jakości, oraz znajomości rynku nie była w stanie poradzić sobie na rynku.

TRANSPORT I INFRASTRUKTURA

Streszczenie

- ▶ W Chinach utrzymuje się trend spadkowy w sprzedaży samochodów osobowych. Rząd planuje pobudzić konsumpcję przez stymulowanie zakupów pojazdów na obszarach wiejskich.
- ▶ Główne założenia dla rynku motoryzacyjnego w Chinach to zwiększenie otwartości na inwestorów zagranicznych, stabilizacja konsumpcji oraz wsparcie elektromobilności.
- ▶ Centrum morskie w Shenzhen do 2050 r. ma stać się światowym liderem w gospodarce morskiej.
- ▶ Chiński organ nadzoru lotnictwa wstrzymuje wykorzystywanie samolotów typu Boeing 737-8 przez chińskie linie lotnicze.
- ▶ Toyota wprowadza pierwsza samochód elektryczny stworzony z myślą o rynku chińskim.
- ▶ GAC i Tencent zawiązują porozumienie w celu uruchomienia usług car-sharingu w prowincji Guangdong.

Wydarzenia

1. Według danych Krajowego Biura Statystycznego (国家统计局) w pierwszych dwóch miesiącach 2019 r. chińskie inwestycje w majątek trwały (jeden z głównych czynników generujących popyt wewnętrzny), bez uwzględnienia gospodarstw domowych, wzrosły o 6,1% w stosunku do roku ubiegłego. Ważnym bodźcem są tutaj wydatki na infrastrukturę, szczególnie drogową i kolejową, które wzrosły o 4,3% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Natomiast inwestycje w nieruchomości wzrosły o 11,6%, osiągając najwyższy poziom od 2011 r.⁷³
2. 11 marca 2019 r. China Association of Automobile Manufacturers (CAAM) ogłosiła, że poziom produkcji i sprzedaży pojazdów mechanicznych w ChRL w lutym 2019 r. spadł w stosunku do stycznia odpowiednio o 40,4% i 37,4% (w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego spadek wyniósł 14% zarówno dla produkcji, jak i dla sprzedaży). Głównymi powodami spadku były obchody chińskiego Nowego Roku oraz utrzymujący się trend spadkowy. W odpowiedzi na niekorzystne wyniki Państwowa Komisja Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) wydała dokument zawierający m.in. program zwiększania liczby samochodów użytkowanych na terenach wiejskich⁷⁴.

⁷³ Liu Jiefei, Road, Railway Spending Boosts China's Fixed-Asset Investment, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷⁴ 陈剑, 市场低迷 多家车企发起“汽车下乡”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

3. W podsumowaniu planów Rady Państwa ChRL w 2019 r. (2019年国务院政府工作报告) znajdują się liczne odniesienia do sektora motoryzacyjnego. Główne założenia na bieżący rok to: zwiększenie otwartości sektora, stabilizacja konsumpcji oraz wsparcie samochodów elektrycznych. Cele zostały opisane hasłem: elektryfikacja, tworzenie sieci, inteligentne rozwiązania, car-sharing (电动化、网联化、智能化、共享化)⁷⁵.
 4. 11 marca 2019 r. chiński organ nadzorujący rynek lotniczy (中国民用航空局) zobowiązał chińskie linie lotnicze do czasowego zaprzestania wykorzystywania samolotów Boeing 737-8 (737 MAX 8). Ma to bezpośredni związek z dwiema katastrofami lotniczymi tego modelu samolotów. W 2019 r. oraz w 2020 r. kilka chińskich linii lotniczych zaplanowało zakupów dodatkowych maszyn Boeing 737-8 (737 MAX 8). Analitycy twierdzą, że dostawy z tego powodu mogą być opóźnione, lecz nie powinny zakłócić normalnego funkcjonowania chińskich linii lotniczych⁷⁶.
 5. Władze lokalne wydały decyzję określającą plan rozwoju centrum morskiego w Shenzhen (关于勇当海洋强国尖兵 加快建设全球海洋中心城市的决定). Decyzja określa trzy etapy budowy centrum i jego rozwoju, których celem jest stanie się do 2050 r. światowym liderem w gospodarce morskiej. Gospodarka morska jest już silnie rozwinięta w Shenzhen, w 2017 r. wartość produkcji morskiej osiągnęła poziom 222 mld RMB⁷⁷.
 6. Tianqi Lithium Corp., spółka zlokalizowana w Syczuanie, która w 2018 r. kontrolowała ponad połowę światowej produkcji litu, ogłosiła zamiary dalszej ekspansji. Planuje przejęcie koncernu w Xiamenie (Tungsten New Energy Materials Co.) specjalizującego się w produkcji części składowych baterii i akumulatorów pojazdów elektrycznych, których niezbędnym składnikiem jest lit⁷⁸.
 7. Zgodnie z zapowiedziami prezesa Grupy GAC Guangzhou Automobile Group Co. zamierza rozwinąć swoją działalność w delcie Rzeki Perłowej. Firma planuje utworzenie spółki handlowej w Hongkongu ze względu na możliwość dokonywania rozliczeń z podmiotami zagranicznymi o większej płynności finansowej. We współpracy z Grupą Tencent powstać ma także sieć rozwiązań oferujących transport pasażerski na terenie prowincji Guangdong⁷⁹.
 8. Zgodnie z nową polityką od 2019 r. organy władzy rządowej i lokalnej w prowincji Hainan mają obowiązek systematycznej wymiany samochodów na elektryczne. Do 2020 r. współczynnik samochodów elektrycznych w ramach aparatu administracji prowincji ma osiągnąć 10%, a do 2028 r. wszystkie samochody mają być elektryczne⁸⁰.
- Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
9. 9 marca 2019 r. Toyota zaprezentowała swój pierwszy model samochodu elektrycznego na chińskim rynku – Toyota Corolla Twin Engine E+, który dostępny będzie

⁷⁵ 陈剑, 车企大佬提案聚焦氢能源与自动驾驶, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷⁶ 陈剑, 多家中国航企采购波音737-8 今明两年是交付高峰, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷⁷ 初梓瑞、庄红韬, 深圳建设全球海洋中心城市, people.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷⁸ Li Liuxi, David Kirton, *Lithium Mine Giant Tianqi Extends Reach Into Downstream Battery Production*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁷⁹ Jing Shuiyu, *GAC Group to set up trading firm in Greater Bay Area*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸⁰ Zhao Runhua, *Hainan Begins Phasing Out Fossil-Fuel Vehicles*, caixinglobal.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

w czterech wersjach: Pioneer, Lead, Deluxe i Ultimate. Dwusilnikowy hybrydowy model został wyposażony w akumulatory, które po naładowaniu mają służyć przez okres minimum trzech dni. Cena początkowa po uwzględnieniu dopłat waha się między 190 a 210 tys. RMB⁸¹.

10. W 2018 r. Lamborghini powiększyło swoją sprzedaż do Chin kontynentalnych, Hongkongu i Macao o 19% w stosunku do poprzedniego roku, dostarczając łącznie na rynek chiński 342 samochody. Największym zainteresowaniem wśród chińskich klientów cieszy się Lamborghini Urus. Jednocześnie koncern potwierdza, że trwają zaawansowane prace nad stworzeniem hybrydowego modelu Lamborghini⁸².
11. 11 marca 2019 r. spółka Tesla ogłosiła plany redukcji swojej bazy punktów sprzedażowych o połowę, co jest wycofaniem się z wcześniejszych planów całkowitej reorganizacji sprzedaży. Dodatkowe podniesienie ceny na samochody o wyższym standardzie ma pomóc w zmianie polityki cenowej. Planowana podwyżka cen ma świadczyć o stałym wysokim popycie na samochody elektryczne⁸³.
12. Tesla prowadzi rozmowy z chińską spółką CATL (Contemporary Ampere Technology Co., Ltd.). Tematem tych negocjacji jest zaopatrzenie samochodów marki Tesla Model 3 w akumulatory chińskiej produkcji. Są one związane z budową fabryki Tesli w Szanghaju⁸⁴.
13. 17 marca 2019 r. w Sepang k. Kuala Lumpur, podczas pierwszych chińskich mistrzostw GT poza granicami ChRL premier Malezji Mahathir bin Mohamad wyraził gotowość do rozwijania współpracy z Chinami w zakresie przemysłu motoryzacyjnego. Jest to kolejna prochińska deklaracja malezyjskiego premiera, który objął swój urząd w 2018 r.⁸⁵

Tło

Rozwój elektromobilności w prowincji Hainan

Hainan jest najmniejszą chińską prowincją – zamieszkuje ją zaledwie ponad 9 mln mieszkańców. Prowincję charakteryzuje to, że jest ona wyspą na Morzu Południowochińskim, a średnia temperatura wynosi tam 22°C. Sprawia to, że jest ona idealnym środowiskiem dla rozwoju elektromobilności – czas ładowania oraz zasięg samochodów elektrycznych jest odpowiednio szybszy i dłuższy. W ostatnim okresie wyspa cieszy się ogromnym zainteresowaniem władz centralnych, które chcą, aby prowincja stała się wizytówką chińskiego rozwoju.

30 kwietnia 2018 r. ogłoszono zniesienie obowiązku wizowego dla obywateli 59 krajów przybywających do Hainanu na okres do 30 dni. Od stycznia 2019 r. cała prowincja

⁸¹ 刘芳宇, 丰田在华首款新能源车型 一汽丰田卡罗拉双擎E+上市, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸² 赵延心, 兰博基尼Urus助力中国市场增长 插混将有新动作, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸³ 薛涛, 特斯拉重调销售策略减少关闭门店数量, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸⁴ Reuters, *Tesla in talks with China's CATL for rechargeable batteries: Bloomberg*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸⁵ Luis Liu, *Mahathir eyes closer ties with China in automotive industry*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

została objętą strefą wolnego handlu (*free trade zone* - FTZ). W marcu tego roku prowincja ogłosiła dwie bardzo ważne decyzje dotyczące elektromobilności. Pierwszą jest stopniowa wymiana floty używanej do transportu publicznego na pojazdy elektryczne. Drugą jest natomiast zakaz sprzedaży samochodów spalinowych (zarówno diesel, jak i benzyna) od 2030 r. Tym samym prowincja chce stać pierwszym ośrodkiem w Chinach, w którym emisja gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń z transportu będzie równa zeru.

Obecnie w Hainanie jest już ponad 1 mln pojazdów elektrycznych. W 2019 r. zaplanowano rozbudowę infrastruktury dla tych pojazdów, tj. budowę 40 tys. stacji ładowania samochodów elektrycznych.

Wnioski

Rząd	▶ W 2019 r. możemy spodziewać się konsekwentnego realizowania strategii przyjętej dla sektora motoryzacyjnego w ubiegłym roku. Cztery elementy tegorocznego planu władz centralnych: elektryfikacja, tworzenie sieci, inteligentne rozwiązania, car-sharing - są tak naprawdę tożsame z poprzednim planem. ▶ Pekin wykorzystuje inwestycje w infrastrukturę drogową oraz kolejową w celu pobudzenia wzrostu gospodarczego. W pierwszych dwóch miesiącach 2019 r. wydatki budżetowe w tej kategorii wzrosły o 4,3% w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku.
Samorząd	▶ Hainan to kolejna prowincja, która wymienia flotę pojazdów używanych w transporcie publicznym na pojazdy elektryczne. Jednocześnie władze prowincji dają jasny sygnał, że jest to jedyny kierunek rozwoju rynku i samochody napędzane tradycyjnymi silnikami stopniowo znikną z wyspy. Strategia prowincji wpisuje się w ogólnochińskie założenia polityczne - władze lokalne nie tylko je realizują, ale także starają się być w tym pionierami, upatrując w tych posunięciach nowej szansy na rozwój lokalny. ▶ Shenzhen planuje rozbudowę centrum morskiego oraz podniesienie poziomu świadczonych usług. Długoterminowy plan zakłada osiągnięcie celu w 2050 r. Warto zwrócić uwagę na dwa aspekty działań władz lokalnych w Chinach: identyfikację sektorów przyszłościowych w oparciu o lokalne przewagi komparatywne oraz długoterminowe planowanie i konsekwencję w realizacji tych planów.
Przedsiębiorcy	▶ Próby stymulacji sprzedaży samochodów w ChRL poprzez pobudzenie popytu na obszarach wiejskich, jeśli się powiodą, będą ukierunkowane na samochody ze średniej i z niższej półki. Może to odwrócić obecny trend opierający sprzedaż samochodów na markach luksusowych oraz samochodach typu SUV.

ENERGETYKA I OCHRONA ŚRODOWISKA

Streszczenie

- ▶ Pekin zapowiada rozbudowę infrastruktury do magazynowania gazu ziemnego.
- ▶ Chiny od 2020 r. całkowicie zakażą importu odpadów do Państwa Środka.
- ▶ Sinopec podjął decyzję o zakupie LNG ze Stanów Zjednoczonych.
- ▶ Pekin zamierza rozdzielić przesył i dystrybucję gazu i ropy. Rynek gazu ma rosnać 8% rocznie do 2030 r.
- ▶ Władze centralne rozszerzają przejście z węgla na gaz w energetyce i ciepłownictwie o kolejne miasta.
- ▶ Główny Chiński Urząd Celny zdementował wiadomości o regulacji zakładającej zakaz importu węgla.

Wydarzenia

1. W ramach dyskusji w Chińskim Ludowym Politycznym Komitecie Konsultacyjnym (中国人民政治协商会议) została wysunięta propozycja budowania podziemnych magazynów gazu ziemnego, wprowadzenia specjalnych ulg podatkowych zachęcających do budowy takich zbiorników oraz dalszej deregulacji rynku gazu ziemnego. Wprowadzenie powyższych propozycji w życie ma przeciwdziałać niedoborom paliwa w okresie zimowym⁸⁶.
2. Chiny zapowiadają zmniejszenie do zera importu odpadów stałych w przyszłym roku. Celem podejmowanych działań jest zmniejszenie zanieczyszczenia. „Chiny jeszcze bardziej zaostrzą ograniczenia importu odpadów i ostatecznie zmierzają do osiągnięcia zerowego importu odpadów do 2020 r.” – poinformował Qiu Qiwen, dyrektor działu odpadów stałych w Ministerstwie Ekologii i Środowiska. Jest to bardzo istotne również ze względu na to, że kwestia odpadów to jedno z największych wyzwań ekologicznych Chin. Kraj ten boryka się z zaległościami w przetwarzaniu odpadów stałych wynoszącymi około 60–70 mld ton, dlatego kładzie się nacisk na zwiększenie możliwości przerobowych recyklingu⁸⁷.
3. W roku 2018 r. nastąpiła znacząca poprawa jakości powietrza na terenie Chin. Równocześnie jednak poziom zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych

⁸⁶ Zheng Xin, *Underground storage proposed to end winter gas crunch*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁸⁷ Muyu Xu, David Stanway, *China plans to cut waste imports to zero by next year: official*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

w niektórych miejscach zagraża lokalnej równowadze ekologicznej. W związku z tym chińskie władze poprzez doraźne działania zamierzają walczyć z tym zjawiskiem, szczególnie w specjalnej strefie ekonomicznej ujścia rzeki Jangcy (长江三角洲经济区) oraz w strefie ekonomicznej Pekinu i Tianjinu, tzw. strefie Bohai (渤海). Począwszy od 2019 r. miasta mają obowiązek prowadzić klasyfikację odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe celem poprawy procesu ich utylizacji⁸⁸.

4. W związku z trwającym od lipca 2018 r. kryzysem w stosunkach między Chinami a USA, które oskarżają Pekin o wrogą działalność w zakresie transferu technologii, praw własności intelektualnej czy ograniczania dostępu do chińskiego rynku zbytu, import amerykańskiego gazu LNG do Chin drastycznie zmalał. Przed nałożeniem taryf odwetowych wartość chińskiego importu skroplonego gazu ziemnego z USA wyniosła w 2017 r. 444 mln USD, a Chiny były trzecim co do wielkości odbiorcą amerykańskiego surowca. W pierwszym kwartale 2019 r. tylko jeden tankowiec LNG wypłynął z USA w stronę Chin (dla porównania w pierwszej połowie 2018 r. było ich 18, w 2017 r. - 30)⁸⁹.
5. Grupa Sinopec (中国石化) planuje zakup skroplonego gazu ziemnego z USA. Zakup amerykańskiego gazu przez Chiny jest jednym z punktów przygotowywanej przez Pekin i Waszyngton umowy znoszącej wzajemnie wybrane ograniczenia celne i taryfowe. Sprzedaży ma dokonać Cheniere Energy. Chiny to największy po Japonii importer LNG⁹⁰.
6. Przewiduje się wzrost chińskiego popytu na gaz ziemny na poziomie 8% rocznie w perspektywie do 2030 r. China National Petroleum Corporation Ltd. prognozuje, że rozwiązanie sporu politycznego związanego z nałożeniem przez administrację amerykańską 10-procentowych ceł na eksport gazu na rynek chiński otworzy nowe pole do współpracy z firmami amerykańskimi⁹¹.
7. Zgodnie z zapowiedziami Państwowej Komisji Rozwoju i Reform (中华人民共和国国家发展和改革委员会) ChRL zamierza utworzyć ogólnonarodową spółkę odpowiedzialną za przesył ropy i gazu. Głównym celem takiego rozwiązania ma być oddzielenie działalności dystrybucyjnej i przesyłowej na rynku ropy i gazu⁹². **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
8. Zgodnie z zapowiedziami zastępcy naczelnika Głównego Chińskiego Urzędu Celnego (中华人民共和国海关总署) w 2019 r. nie zmieniono regulacji dotyczącej importu węgla. Zaprzecza to więc doniesieniom prasowym, które pojawiły się po zatrzymaniu na granicy partii węgla pochodzenia australijskiego⁹³.

⁸⁸ 韩家慧, 多地为2019年污染防治“划重点”, www.xinhuanet.com (dostęp: 28.03.2019 r.).

⁸⁹ Scott DiSavino, *Trade war cuts U.S. LNG exports to China*, www.reuters.com (dostęp: 06.04.2019 r.).

⁹⁰ Meng Meng, Dominique Patton, *Sinopec prepares to buy U.S. LNG in case government orders purchase: president*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹¹ Florence Tan, *Chinese energy exec sees room for cooperation with U.S.*, www.reuters.com (dostęp: 30.03.2019 r.).

⁹² Meng Meng, Dominique Patton, *China to form national oil and gas pipeline company-state planner*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹³ Meng Meng, Dominique Patton, *China has not changed coal import policy this year: customs official*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

9. 6 marca 2019 r. Ministerstwo Ekologii i Środowiska (中华人民共和国生态环境部) opublikowało plan walki z zanieczyszczeniem powietrza na rok 2019, zgodnie z którym zakładane jest utrzymanie takich rozwiązań antysmogowych, jak ograniczenia w produkcji przemysłowej i ruchu samochodowym w aglomeracjach. Ponadto w niektórych regionach planuje się wymianę tzw. kopciuchów, wycofanie z obiegu przestarzałych samochodów oraz zmniejszenie uzależnienia od węgla. Mimo podejmowanych dotychczas kroków, tylko 6 z 39 najbardziej zanieczyszczonych miast w północnych Chinach ograniczyło stężenie szkodliwych gazów w powietrzu. Zgodnie z przyjętym planem lokalne rządy mogą zostać ukarane za niedotrzymanie wyznaczonych norm⁹⁴.
10. Chiny kontynuują wypełnianie zobowiązań wynikających z postanowień Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową, wycofując z obiegu w ostatnim okresie 280 tys. ton materiałów powiększających dziurę ozonową. Ministerstwo Ekologii i Środowiska (中华人民共和国生态环境部) zobowiązało się do zwiększenia kontroli w tym zakresie, w związku z publikacją przez Environmental Investigation Agency (EIA) raportu, w którym wskazano, że chiński przemysł wciąż wykorzystuje szkodliwy trichlorofluorometan (CFC-11)⁹⁵.
11. Chińskie rafinerie, w liczbie co najmniej sześciu, w związku z planowanymi pracami konserwacyjnymi planują czasowe zmniejszenie produkcji. Prace konserwacyjne przewidziano w większości na drugi kwartał 2019 r., aby uniknąć konieczności zmniejszenia produkcji w trzecim kwartale roku, charakteryzującym się zwiększonym popytem na produkty przemysłu rafineryjnego⁹⁶.
12. 11 marca 2019 r. Li Ganjie, Minister Ekologii i Środowiska zapowiedział zwiększenie - z 12 do 35 - liczby ośrodków miejskich biorących udział w programie odejścia od energii opartej na węglu. Celem programu jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza. W 2018 r. udział energii opartej na węglu wyniósł 59% (spadek z poziomu 68% w 2012 r.)⁹⁷.
13. W marcu Biuro Leśnictwa i Użytków Zielonych w Regionie Autonomicznym Ningxia Hui (宁夏回族自治区林业和草原局) poinformowało, że w tym roku będzie promować zazielenianie dużych połaci ziemi oraz rozpocznie prace nad poprawą stopnia zalesienia terenów. Planowane jest zazielenienie 870 km² (1,3 mln mu, 亩). Działania te powiązane są z krajowym projektem poprawy warunków ekologicznych, w którym istotnym założeniem jest odbudowa terenów zielonych⁹⁸.

⁹⁴ David Stanway, *China to extend winter anti-smog measures for another year*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹⁵ David Stanway, *China phases out 280,000 T of ozone-depleting substances in 2018: Xinhua*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹⁶ Meng Meng, Aizhu Chen, *China's state refiners plan overhauls, mainly in Q1, Q2: sources*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹⁷ Meng Meng, *China expands switch from polluting coal heating in 2018: environment minister*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

⁹⁸ Xinhua, *宁夏今年计划完成国土绿化面积130万亩*, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Tło

Unbundling w chińskiej energetyce gazowej

Unbundling w energetyce – czyli rozdzielenie przedsiębiorstw energetycznych zintegrowanych wertykalnie – w Chinach został wprowadzony w stosunku do energii elektrycznej. W przypadku energetyki gazowej spółki państwowe są jednocześnie producentami, dystrybutorami oraz zajmują się przesyłem. Doprowadziło to do monopolizacji rynku gazowego, w której dominującą pozycję ma CNPC (China National Petroleum Corporation), która jest właścicielem 80% gazociągów w Państwie Środka.

Zapowiadana reforma ma polegać na oddzieleniu operatora systemu przesyłowego od producentów. Prawdopodobnie zostanie do tego celu powołana nowa spółka państwowa.

Trudno ocenić, czy operator systemu przesyłowego będzie jednocześnie pełnić funkcje operatora systemu dystrybucyjnego, na razie nie ma dokładnych informacji na ten temat. Uzasadnieniem propozycji jest zwiększenie przejrzystości funkcjonowania spółek energetycznych oraz podniesienie ich efektywności kosztowej. Rozdzielenie przesyłu od obrotu czy produkcji nie oznacza wprowadzenia zasady TPA (*Third Party Access*). Prawdopodobnie jest to krok w tym kierunku, o czym świadczy reforma sektora gazowego polegająca na liberalizacji udziału podmiotów prywatnych i zagranicznych w rynku.

W długim okresie *unbundling* w sektorze gazowym może doprowadzić do poprawy efektywności, wzrostu konkurencji oraz obniżenia cen dla odbiorców.

Wnioski

Rząd

- ▶ **Wszystko wskazuje na to, że Chiny wrócą do kupowania amerykańskiego LNG. Zwiększenie dostaw surowca jest kluczowe dla powodzenia planu Pekinu przejścia z węgla na gaz.** Władze centralne liczą, że w ten sposób uda im się skutecznie zaradzić problemowi zanieczyszczenia powietrza.
- ▶ **Chiny planują dalsze restrykcje w imporcie odpadów. To ogromne wyzwanie dla państw europejskich, które do tej pory chętnie wywoziły odpady do Chin.** Wymusi to na tych państwach szybki rozwój przemysłu recyklingowego. **Jednocześnie jest to szansa dla Polski, aby wykorzystać współpracę z chińskimi partnerami do rozwinięcia sektora.**
- ▶ **Polska może skorzystać na doświadczeniach Chin przy rozwijaniu sektora opartego na LNG, przede wszystkim w zakresie transportu morskiego surowca.**

Przedsiębiorcy

- ▶ Liberalizacja chińskiego sektora gazowego w coraz większym stopniu dopuszcza udział przedsiębiorstw zagranicznych. **W 2019 r. możemy spodziewać się pakietu liberalizującego, który poszerzy katalog działań dozwolonych dla kapitału zagranicznego w sektorze.** Sektor gazowy jest bardziej rozwinięty w Chinach, dlatego trudno spodziewać się wejścia polskich spółek na rynek Państwa Środka. Jest to jednak optymistyczna perspektywa dla spółek technologicznych posiadających lub rozwijających innowacyjne rozwiązania z zakresu energetyki gazowej.

POLITYKA MIĘDZYNARODOWA

Streszczenie

- ▶ W dalszym ciągu trwają negocjacje w sprawie porozumień kończących konflikt handlowy pomiędzy USA a Chinami.
- ▶ W Niemczech, we Włoszech oraz w Rumunii trwa dyskusja na temat dopuszczenia chińskich przedsiębiorstw telekomunikacyjnych do przetargów na rozbudowę sieci 5G.
- ▶ Chiny zatrzymały obywatela Kanady pod zarzutem szpiegostwa.

Wydarzenia

1. Według amerykańskich źródeł chińscy negocjatorzy idą na daleko idące ustępstwa w sprawie porozumień, które mają zostać zawarte w celu zakończenia konfliktu handlowego pomiędzy obu mocarstwami. Trwają rozmowy na temat wymuszonego transferu technologii. 28 marca 2019 r. Przedstawiciel ds. handlu USA Robert Lighthizer i sekretarz skarbu Steven Mnuchin odbyli wizytę w Pekinie. Na początku kwietnia wicepremier ChRL Liu He przyleci do Waszyngtonu kontynuować rozmowy, które zostały określone przez Stevena Mnuchina jako konstruktywne⁹⁹. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”**.
2. Amerykański ambasador w Niemczech Richard Grenell skierował list do niemieckiego rządu, w którym oficjalnie ostrzega, że jeśli rozbudowa sieci 5G zostanie powierzona chińskiemu gigantowi Huawei, to amerykański wywiad będzie przekazywał mniej informacji wywiadowczych Niemcom. Jest to wynik wywiadu niemieckiego ministra dla telewizji ZDF, w którym zapowiedziano, że Berlin nie wyłączy chińskiej firmy z przetargu na budowę infrastruktury 5G¹⁰⁰.
3. Rumuńska opozycja domaga się wykluczenia firmy Huawei z budowy infrastruktury 5G w kraju. Według źródeł Agencji Reutersa przedstawiciele rumuńskiej opozycji złożą zapytanie do rządu w sprawie udziału chińskiego producenta w rozbudowie sieci. Według przedstawiciela PLN (partia opozycyjna) Pavla Popescu zablokowanie chińskich firm jest kwestią bezpieczeństwa narodowego¹⁰¹.

⁹⁹ Jeff Mason, Exclusive: China shifts position on tech transfers, trade talks progress - U.S. officials, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰⁰ Reuters, U.S. warns Germany against using technology of China's Huawei: WSJ, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰¹ Radu-Sorin Marinas, Exclusive: Romania's opposition seeks Huawei ban in telecom infrastructure, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

4. Rząd Japonii postanowił ograniczyć zaopatrywanie się w sprzęt chińskich producentów (Huawei oraz ZTE). Chiński minister handlu zapowiedział, że decyzja ta można negatywnie wpłynąć na stosunki bilateralne pomiędzy tymi krajami. W zeszłym roku Japonia znówelizowała prawo zamówień publicznych, kładąc nacisk na podwyższenie standardów bezpieczeństwa¹⁰².
5. Włoski premier Giuseppe Conte w trakcie wizyty Prezydenta ChRL Xi Jinpinga w Rzymie podpisał memorandum w sprawie dołączenia Włoch do inicjatywy „Pasa i Szlaku”. Rząd włoski zdementował informację, jakoby w memorandum były zawarte jakiegokolwiek postanowienia dotyczące budowy sieci 5G przez chińskie firmy¹⁰³.
6. Chiny opublikowały raport („Human Rights Record of the United States in 2018”) na temat przestrzegania praw człowieka przez Stany Zjednoczone. Rada Państwa ChRL zarzuca Waszyngtonowi dominację „money politics”¹⁰⁴, rosnące nierówności społeczne oraz rosnącą dyskryminację rasową¹⁰⁵.
7. 4 marca 2019 r. chińskie władze przedstawiły zarzuty szpiegostwa oraz nielegalnego dostępu do poufnych danych jednemu z dwóch zatrzymanych w grudniu 2018 r. obywateli Kanady. Działania te postrzegane są jako dalsza intensyfikacja kryzysu dyplomatycznego między Chinami a Kanadą i USA dotyczącego aresztowania na wniosek USA przez władze Kanady dyrektora finansowego Huawei Meng Wanzhou pod zarzutem prowadzenia operacji finansowych sprzecznych z aktualnymi sankcjami nałożonymi na Iran oraz obostrzeniami względem koncernu Huawei dotyczącymi dostępu do rynku amerykańskiego. Aresztowanie kanadyjskich biznesmenów odbierane jest przez rząd w Ottawie jako arbitralne działanie odwetowe¹⁰⁶.
8. Chińskie władze planują osiągnięcie do końca 2019 r. porozumień handlowych z krajami regionu, szczególnie z Japonią i Koreą Południową. Działania mające na celu integrację tych trzech państw w ramach porozumienia o wolnym handlu należy umiejscawiać w kontekście planowanego poszerzenia ASEAN i utworzenia RCEP (Regional Comprehensive Economic Partnership)¹⁰⁷.
9. Prowadzone od lat 70. chińskie inwestycje kolejowe w Afryce Wschodniej znacząco przyczyniły się do rozwoju ekonomicznego regionu, łącząc porty morskie Tanzanii i Kenii z innymi częściami tych krajów oraz tworząc blisko 46 tys. miejsc pracy. Zaangażowanie kapitału chińskiego jest pozytywnie postrzegane przez lokalne elity polityczne, co optymistycznie rokuje co do współpracy przy realizacji inicjatywy Nowego Szlaku Jedwabnego¹⁰⁸.

¹⁰² Reuters, *Japan curbs on Chinese telecom firms could hurt ties, says China*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰³ Reuters, *Italy says MoU with China does not include any agreement on 5G*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰⁴ Kształtowanie opinii ludzi za pomocą rozdawania pieniędzy

¹⁰⁵ China Daily, *China releases report on US human rights situation*, chinadaily.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰⁶ Ben Blanchard, David Ljunggren, *China says Canadian stole secrets; Huawei to sue U.S.*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰⁷ Ren Xiaojin, *China to accelerate negotiations with Japan, South Korea: Commerce Ministry*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹⁰⁸ China Daily, *Chinese-built railways transform eastern Africa*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

10. Zheng Guangmin (郑光民), wiceprzewodniczący Stowarzyszenia Promocji Współpracy Niemiecko-Chińskiej (德国中国和平统一促进会), uważa, że obecne prace rządu chińskiego nad zmianami w prawie dotyczącymi kapitału zagranicznego oraz inicjatywa „Belt and Road” otwierają nowe możliwości chińskim przedsiębiorcom mieszkającym za granicą¹⁰⁹.

Tło

Stan negocjacji pomiędzy USA a Chinami

Zarówno chińskie, jak i światowe media relacjonują każde wydarzenie związane z trwającymi negocjacjami handlowymi pomiędzy mocarstwami. Relacje często są przeplatane spekulacjami i informacjami z nieujawnionych źródeł. Ogólny przekaz wskazuje na zmierzanie ku końcowi, którego rezultatem ma być zawarcie sześciu porozumień.

9 marca 2019 r. w nieoficjalnej wypowiedzi Clete Willems (doradca handlowy Białego Domu) stwierdził, że administracja USA nie ma zamiaru wysłać oficjalnej delegacji negocjatorów do Chin¹¹⁰. Tego samego dnia chińska strona oświadczyła, że Pekin pracuje dzień i nocy, aby doprowadzić negocjacje do końca. Chiński wiceminister handlu potwierdził optymistyczną perspektywę dalszych negocjacji¹¹¹. Agencja Xinhuanet relacjonuje rozmowy telefoniczne prowadzone 12 marca 2019 r., które miały dotyczyć szczegółowych zapisów porozumień oraz obliczeń¹¹². Ostatecznie jednak delegacja amerykańska odbyła dwudniową rundę negocjacyjną w Pekinie.

Prezydent USA Donald Trump stwierdził, że rozmowy idą świetnie, ale administracja amerykańska nie zaakceptuje porozumień, dopóki nie będą one idealne. Podsumował również rozmowy, które były kompleksowe, dotyczyły między innymi szczegółów występujących problemów w stosunkach amerykańsko-chińskich na przestrzeni ostatnich lat¹¹³.

Na początek kwietnia planowana jest wizyta delegacji chińskiej w Waszyngtonie, gdzie będą kontynuowane negocjacje.

¹⁰⁹ 何淼、袁勃，宁夏今年计划完成国土绿化面积130万亩，people.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹⁰ David Lawder, Alexandra Alper, *Trump team has no plan to go to China for trade talks: official*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹¹ Yawen Chan, Ryan Woo, *China says working with U.S. day and night to get trade deal*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹² 薛涛，中美磋商最新进展：解决关键问题，xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹³ Micheal Martina, Jeff Mason, *U.S., China report progress in Beijing trade talks*, reuters.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Wnioski

Rząd

- ▶ Przy okazji negocjacji nad porozumieniami kończącymi konflikt handlowy pomiędzy mocarstwami **Stany Zjednoczone próbują ugrać jak najwięcej dla swoich przedsiębiorców. Kiedy negocjowana jest liberalizacja dostępu do sektora finansowego *joint-venture*, JP Morgan i Nomura uzyskują licencję na działalność na chińskim rynku finansowym.** Do tej pory negocjacje kończyły się eskalacją konfliktu i pogorszeniem stosunków. **Prawdopodobnie obecnie prowadzone negocjacje pomiędzy mocarstwami zakończyłyby się tak samo, gdyby nie spowolnienie gospodarcze ChRL oraz silne powiązanie gospodarek amerykańskiej oraz chińskiej. Trudno oceniać, czy gdyby Unia prowadziła negocjacje w ten sam sposób, to uzyskałaby ten sam efekt.** Coraz wyraźniejsze są jednak głosy, że **w negocjacjach z Chinami należy zajmować twarde stanowisko.**
- ▶ Zatrzymanie dwóch obywateli Kanady i postawienie jednemu z nich zarzutu szpiegostwa jest odbierane przez władze kanadyjskie jako odwet za zatrzymanie Meng Wanzhou. **Okoliczności sprawy, pozycja Meng oraz napięte stosunki amerykańsko-chińskie (rzutujące na stosunki kanadyjsko-chińskie) czyniły taki obrót sprawy bardzo prawdopodobnym.**
- ▶ **Dopiero po zawarciu porozumienia będzie wiadomo, w jakim stopniu oraz w jaki sposób będzie ono wpływało na kraje Unii Europejskiej. Prawdopodobnie będzie ono miało wyłącznie wymiar bilateralny. Jednak, jeśli porozumienia będą wymagały zmian w ustawodawstwie chińskim, to efekt będzie korzystny również dla UE.**

SPORT, EDUKACJA, TURYSTYKA I POLITYKA SPOŁECZNA

Streszczenie

- ▶ W Chinach dynamicznie rozwija się turystyka leśna.
- ▶ Starzejące się społeczeństwo to wyzwanie dla polityki społecznej Pekinu. Władze centralne postanowiły wprowadzić standardy dla domów opieki dla osób starszych.
- ▶ Po skandalu żywnościowym w jednej z podstawówek w Chengdu przeprowadzane są masowe kontrole jadłodziwności w szkołach oraz na uniwersytetach.

Wydarzenia

1. Zaobserwowano wzrost zainteresowania turystyką leśną wśród Chińczyków. Turystyka leśna ma 30-procentowy udział w przemyśle turystycznym ChRL - w 2018 r. 1,5 bln RMB (1,15 bln w 2017 r.)¹¹⁴.
2. Z ankiety przeprowadzonej przez China Youth Daily Social Survey Center wynika, że 93,4% młodych użytkowników Internetu z Chin często uważa żargonu internetowego. Natomiast 67,4% twierdzi, iż nadmierne korzystanie z *buzzwords* utrudnia komunikację ze starszymi pokoleniami. Związane jest to z rozwojem nowoczesnych technologii (czemu towarzyszy m.in. zjawisko skracania pisowni), a także z jej wpływem na życie codzienne¹¹⁵.
3. Wraz ze starzeniem się społeczeństwem pojawia się problem jakości i dostępności opieki dla osób starszych. O ile w dużych miastach, takich jak Pekin czy Szanghaj, trudno o wolne pokoje dla pacjentów w domach spokojnej starości, o tyle w mniejszych ośrodkach jest znaczna liczba wolnych łóżek. Dodatkowym problemem są opłaty za domy spokojnej starości, na przykład w Tianjin koszt opieki to 1700 RMB miesięcznie, podczas gdy emerytury mieszkańców są znacznie niższe¹¹⁶. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**
4. Chiny wprowadzają standardy dla domów opieki dla osób starszych. Będą one oceniane podobnie jak hotele - ośrodki te mogą otrzymać od jednej do pięciu gwiazdek. Ma to zagwarantować osobom starszym opiekę na odpowiednim poziomie i informować o stosunku ceny do jakości¹¹⁷. **Szerzej na ten temat w dziale „Tło”.**

¹¹⁴ Xinhua, *China sees forest travel boom in 2018*, chinadaily.com.cn (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹⁵ 王佳宁, 九成受访者会使用网络流行语, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹⁶ 韩家慧, 养老供需错位: “一床难求”与资源闲置并存, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹⁷ 邱丽芳, 养老机构等级国家标准出台: 养老院将有“五星级”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

5. 5 marca 2019 r. zorganizowano wystawę poświęconą zmianom, jakie zaszły w Państwie Środka w ciągu 40 lat, które upłynęły od czasu reform otwarcia (伟大的变革——庆祝改革开放40周年大型展览). Wystawa została zorganizowana w Narodowym Muzeum w Pekinie. Odwiedziło ją ponad 4 mln gości. Na wystawie odwiedzający mogli skorzystać z nowinek technologicznych opracowanych w Chinach, opartych na takich technologiach, jak: rozszerzenie rzeczywistości, sztuczna inteligencja czy rozpoznawanie twarzy¹¹⁸.
6. Po aferze żywnościowej związanej z karmieniem dzieci zgniłym jedzeniem w jednej ze szkół podstawowych w Chinach wzmożono kontrole w jadłodajniach szkolnych i akademickich. Zapowiedziano politykę „zero tolerancji” dla nawet najmniejszych uchybień standardom bezpieczeństwa żywności¹¹⁹.
7. Muzeum Antycznych Reliktów w Jieshou (prowincja Anhui) zmieniło się czasowo w salę zajęciową dla uczniów lokalnej podstawówki. Zajęcia były prowadzone przez pracowników muzeum oraz nauczycieli, którzy opowiadali o dynastiach Shang i Zhou, nawiązując do znajdujących się w muzeum rekwizytów. W ten sposób nauczyciele chcą wzbudzić w uczniach pasję do nauki historii¹²⁰.
8. Władze lokalne, przedsiębiorcy oraz lokalna społeczność zainwestowali ponad 2 mln RMB w budowę szkoły podstawowej w wiosce Sanyuan (prowincja Syczuan). Po sześciu latach inwestycja okazała się niepotrzebna, gdyż było za mało chętnych, aby otworzyć pierwszą klasę. Przyspieszona urbanizacja i ograniczenie wymogów co do wykształcenia na obszarach wiejskich przyczyniły się do tego, że w wiejskich szkołach jest coraz mniej chętnych do nauki¹²¹.

Tło

Standardy domów opieki dla osób starszych

Starzejące się społeczeństwo chińskie – według statystyk w 2017 r. było w Chinach prawie 250 mln osób po 60. roku życia – to wyzwanie dla Państwa Środka nie tylko w zakresie rynku pracy i gospodarki, ale całej polityki społecznej. W głównych ośrodkach miejskich popyt na usługi i produkty dla seniorów przewyższa podaż. Na miejsce w domu seniora trzeba czekać czasem nawet dwa lata. Ceny usług są bardzo wysokie i zdecydowanie przewyższają możliwości wydatkowania seniorów. To zazwyczaj dzieci (albo jedno dziecko) ponoszą koszty opieki nad starszą osobą. Jednocześnie zmiany gospodarki i długie godziny pracy powodują, że młodzi Chińczycy sami nie mogą się zajmować swoimi rodzicami.

¹¹⁸ Xinhua, 伟大的变革——庆祝改革开放40周年大型展览” 参观人数接近400万人次, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹¹⁹ 岳弘彬, 曹昆, 麻辣财经: 校园食品要严管, 农村食品市场也要“大扫除”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹²⁰ 鲁婧、赫英海, 安徽界首博物馆: “文物仓库”变身“教学课堂”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

¹²¹ 邱丽芳, 投入近200万, 仅使用6年! 部分希望小学废弃闲置, 处置成难题, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

Sytuacja ta doprowadziła do gwałtownego wzrostu cen w domach opieki, ale za tym wzrostem cen nie poszedł wzrost jakości usług. Pekin stara się temu przeciwdziałać, wprowadzając system oceny ośrodków. Jest on oparty na podobnych kryteriach, jak stosowane w odniesieniu do hoteli: maksymalnie jednostka może otrzymać pięć gwiazdek. Zasadniczą różnicą pomiędzy oceną hoteli a miejsc dla seniorów jest uwzględnienie kryterium ceny.

Standardy określają 102 kryteria oceny. Jednostka może otrzymać maksymalnie 1000 punktów. Uzyskanie jednej gwiazdki wymaga zdobycia co najmniej 360 punktów. Uzyskanie pięciu gwiazdek wymaga aż 900 punktów. Kryteria oceny są pogrupowane w cztery kategorie: otoczenie (maks. 120 pkt); urządzenia i wyposażenie (maks. 130 pkt); zarządzanie (maks. 150 pkt); usługi (600 pkt)¹²².

Wnioski

Przedsiębiorcy

- ▶ Starzejące się społeczeństwo chińskie to wyzwanie dla Pekinu, a jednocześnie szansa dla przedsiębiorców. **W Chinach nadal brakuje produktów i usług dla seniorów, dlatego przedsiębiorcy wchodzący na rynek z taką ofertą szybko mogą zbudować silną markę. Dotyczy to produktów żywnościowych (zdrowa żywność, suplementy), odzieży, akcesoriów i urządzeń, ale również usług (opieka zdrowotna, rozrywka, turystyka).**
- ▶ **Rośnie popularność turystyki leśnej. Polska z ogromnym zasobami natury (na przykład Puszcza Białowieska) może skutecznie przyciągać chińskich turystów spragnionych obcowania z naturą.**

¹²² 邱丽芳, 养老机构等级国家标准出台: 养老院将有“五星级”, xinhuanet.com (dostęp: 31.03.2019 r.).

